

nota Wmo

Grave
10 december 2008

2008- 2012

Samenvatting

Hieronder treft u per prestatieveld een overzicht aan van de benodigde acties om te komen tot de gewenste situatie.

Prestatieveld 1: Leefbaarheid en sociale samenhang

We willen graag dat inwoners in dorpen en wijken actief betrokken zijn bij elkaar en zich verantwoordelijk voelen voor de leefbaarheid in hun wijk of buurt. We willen een "civil society" realiseren, een systeem van verbanden waar mensen vrijwillig deel van uitmaken; deze verbanden vallen buiten de sfeer van 'gevestigde verbanden' zoals de overheid, de markt en verbanden van familie en vrienden. In de civil society zijn burgers betrokken bij elkaar en bij de publieke zaak en is er een gezond evenwicht tussen lusten en lasten, tussen rechten en plichten, tussen zelfredzaamheid en solidariteit.

Benodigde acties

Om de leefbaarheid en sociale samenhang in wijken en dorpen te vergroten, willen we de komende vier jaar een aantal belangrijke stappen zetten.

- Beleidsnota Sport en bewegen opstellen
- Kadernota Accommodaties opstellen
- Uitvoeren van "Plan van aanpak jongeren, alcohol drugs en vandalisme 2008-2010"
- Uitvoeringsnotitie Wijk- en dorpsbeheer opstellen

Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd

Het streven is dat jongeren in Grave opgroeien tot zelfredzame en actieve burgers die betrokken zijn bij de samenleving. Daarbij is het van belang dat jongeren actief deelnemen aan voorzieningen voor 0 tot 23-jarigen, zonder dat zij in aanraking komen met hulpverlening of justitie. Het beleidsdoel voor de komende vier jaar op het gebied van preventief jeugdbeleid kan als volgt worden geformuleerd: Geen enkel kind mag belemmerd worden in zijn of haar ontwikkeling; om kinderen zo probleemloos mogelijk te kunnen laten opgroeien streven we naar het voorkomen van problematische opvoedingssituaties, ontwikkelingsachterstanden, schooluitval en ongewenst gedrag.

Benodigde acties

- Evaluatie aanbevelingen nota jeugdbeleid
- Creëren van een sluitende zorgstructuur
- Invoeren en verder vorm geven van het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd
- Organiseren van netwerkbijeenkomsten
- Aanpak overgewicht jeugdigen
- Alcoholpreventie Jongeren

Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

De gemeente wil burgers ondersteunen ter bevordering van de participatie in de samenleving door:

- het realiseren van de informatie- en adviesfunctie: het bieden van voorzieningen en activiteiten, die burgers informeren en adviseren over de (gemeentelijke) voorzieningen binnen de Wmo;
- het regelen van de toegang tot de voorzieningen op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning;
- het bieden van deskundige onafhankelijke cliëntondersteuning.

Momenteel is gekozen om te starten met een voorlopig loket. Dit is gebeurd met de gedachte dat het loket via een groeiproces uiteindelijk zal resulteren in het gewenste eindbeeld.

Benodigde acties

- Samenwerking partners bevorderen
- Evaluatie Lokaal loket
- Doorgroeien model Lokaal loket

Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers

Mantelzorg

De gemeente wil met haar toekomstige mantelzorgbeleid de Graafse mantelzorgers ondersteunen in hun mantelzorgtaak zodat zij hun taken zo lang, zo goed en zo gezond mogelijk kunnen blijven uitvoeren; de ondersteuning richt zich vooral op bewustwording, regie, participatie en preventie.

Benodigde acties

Om bovengenoemde doelstelling te bereiken zullen verschillende beleidsacties in samenhang met elkaar in gang moeten worden gezet of reeds in gang gezette beleidsacties moeten worden geïntensiveerd. Deze beleidsacties zijn gelijktijdig ook aanknopingspunten voor de jaarlijkse tussenevaluaties, die zullen worden opgesteld met betrekking tot de uitvoering van het beleidsplan Wmo.

- Vervolgen van de bewustwordingscampagne voor mantelzorgers.
- Mantelzorgondersteuning integraal meenemen in hulp- en dienstverlening
- Verder vormgeven van de gemeentelijke regierol. Analyse van de behoeften en wensen v.w.b. mantelzorgondersteuning. Vervolgen van de huidige activiteiten op het gebied van mantelzorgondersteuning.
- Uitwerking van de subsidieregeling CVTM.

Vrijwilligersbeleid

Het doel van het vrijwilligersbeleid is de inzet van vrijwilligers in stand te houden door een voorwaardenscheppend en stimulerend beleid. Vrijwilligers dragen bij aan de omvang en kwaliteit van de leefbaarheid in de (kleine) kernen, zij dragen bij aan de omvang en kwaliteit van de zorg en welzijn, bevorderen de sociale cohesie en vergroten de maatschappelijke betrokkenheid. De gemeente Grave wil daarom zich inzetten voor behoud van vrijwilligers.

Benodigde acties

Om bovengenoemde doelstelling te bereiken zullen verschillende beleidsacties in gang moeten worden gezet of reeds in gang gezette beleidsacties moeten worden geïntensiveerd.

- Actieve betrokkenheid Vrijwilligersteunpunt
- Realisatie van een regionaal steunpunt vrijwilligerswerk Land van Cuijk
- Vervolgen van de huidige activiteiten op het gebied deskundigheidsbevordering en collectieve verzekeringen.
- Opzetten regionaal vrijwilligerssteunpunt (regionale vacaturebank, regionale website)
- Uitbreiden van de klankbordgroep.
- Monitor vrijwilligersbeleid op termijn herhalen

Prestatieveld 5: Deelname aan het maatschappelijk verkeer

Het doel is dat de inwoners van Grave, ongeacht hun beperking, in staat om zijn, in overeenstemming met hun eigen aanleg en mogelijkheden, maatschappelijk te participeren. De gemeente streeft ernaar bewoners hiertoe in staat te stellen en bevordert dat hen hiertoe mogelijkheden worden geboden.

Benodigde acties

- Fysieke toegankelijkheid van voorzieningen bevorderen
- Levensloopbestendig bouwen
- Sport (beweging) stimulering inactieven

- Subsidiemogelijkheden uitbreiden
- Accommodatiebeleid ontwikkelen

Prestatieveld 6: Verlenen van individuele voorzieningen

Het doel is dat in Grave goede, betaalbare en toegankelijke (of verkrijgbare) individuele voorzieningen zijn, waardoor inwoners, zo nodig met gebruikmaking van deze voorzieningen, zelfstandig kunnen blijven functioneren en kunnen blijven deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Benodigde acties

- Doorontwikkeling beleid individuele verstrekkingen
- Alle aanvragen via één loket bevorderen
- Inzetten op het verkleinen van niet-gebruik van individuele Wmo-voorzieningen
- Klanttevredenheidsonderzoek/ Evaluatie

Prestatieveld 7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid, OGGZ

Om een integrale benadering mogelijk te maken en de opgedragen regietaak voor gemeenten uitvoerbaar te maken, is het gewenst in samenhang met het traditionele beleidsveld verslavingszorg en het nieuwe terrein openbare geestelijke gezondheidszorg, niet langer van producten uit te gaan maar van integrale aandachtsgebieden en afspraken te maken over de inzet van de verschillende instellingen, uitgaande van een maximale verblijfsduur van 6 maanden in de maatschappelijke opvang. De volgende aandachtsgebieden en interventies worden onderscheiden:

- het bereiken van kwetsbare groepen en risicogroepen door het herkennen van risicofactoren en probleemsituaties, het opsporen, contact leggen en contact houden met kwetsbare mensen en het toe leiden naar zorg van kwetsbare mensen;
- het begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen door het vergroten van sociale steun, het ondersteunen bij het dagelijks functioneren, belangenbehartiging, het begeleiden/behandelen van psychische, verslavings- en/of somatische problemen en het voorkomen van terugval;
- het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het organiseren en uitvoeren van de crisisopvang;
- het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering

Benodigde acties

De volgende acties zijn nodig gedurende de periode 2008-2011 om de gewenste situatie te bereiken:

- Opvang, begeleiding en doorstroming met regionale vervolgtrajecten wonen (mede in relatie tot het te ontwikkelen Stedelijk Kompas en het project nazorg)
- Realiseren van maatschappelijke opvang voor jongeren van 16-23 jaar in samenhang met jeugdbeleid
- Alcohol en jongeren in samenhang met het lokale gezondheidsbeleid en het alcoholproject Brabant Noord Oost
- Toeleiding naar zorg
 - continuering bemoeizorgproject
 - continuering consultatie en begeleidingsactiviteiten huiselijk geweld
- Collectieve preventie
 - preventie depressie en angststoornissen, mede gericht op allochtone vrouwen
 - preventie gericht op KOPP (kinderen van ouders met psychiatrische problemen)
- Zorgvernieuwing
 - continuering ondersteuning ex-GGZ-cliënten (Stichting Door en Voor) op basis van subregionale afstemming

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	7
1.1 INLEIDING	7
1.2 PROCES	7
1.2.1 <i>Totstandkoming Wmo-beleidskader</i>	7
1.2.2 <i>Burgerparticipatie</i>	8
1.3 SAMENHANG WMO EN ANDERE WETTELIJKE TAKEN.....	8
1.4 LEESWIJZER	9
2. PRESTATIEVELD 1: LEEFBAARHEID EN SOCIALE SAMENHANG.....	11
2.1 INLEIDING	11
2.2 HUIDIGE SITUATIE	11
2.2.1 <i>Accommodatiebeleid</i>	11
2.2.2 <i>Sociale veiligheid</i>	12
2.2.3 <i>Sport en bewegen</i>	12
2.2.4 <i>Subsidiebeleid</i>	13
2.2.5 <i>Individualisering en eenzaamheid</i>	14
2.2.6 <i>Wijk- en dorpsbeheer</i>	14
2.3 GEWENSTE SITUATIE.....	15
2.4 BENODIGDE ACTIES	15
2.5 RELATIE MET ANDERE PRESTATIEVELDEN	16
3. PRESTATIEVELD 2: PREVENTIEVE ONDERSTEUNING JEUGD.....	17
3.1 INLEIDING	17
3.2 HUIDIG BELEID & ONTWIKKELINGEN	17
3.2.1 <i>Lokaal</i>	17
3.2.2 <i>Regionaal jeugdbeleid</i>	20
3.3 GEWENSTE SITUATIE.....	21
3.4 BENODIGDE ACTIES	21
3.5 RELATIE MET ANDERE PRESTATIEVELDEN	22
4. PRESTATIEVELD 3: INFORMATIE, ADVIES EN CLIËNTONDERSTEUNING	23
4.1 INLEIDING	23
4.2 HUIDIGE BELEID & ONTWIKKELINGEN	24
4.2.1 <i>Cliënt ondersteuning</i>	24
4.2.2 <i>Wmo loket</i>	24
4.3 GEWENSTE SITUATIE.....	25
4.4 BELEIDSACTIES.....	26
4.5 RELATIE MET ANDERE PRESTATIEVELDEN	26
5. PRESTATIEVELD 4: MANTELZORG EN VRIJWILLIGERS	27
5.1 INLEIDING	27
5.1.1 <i>Mantelzorg</i>	27
5.1.2 <i>Vrijwilligersbeleid</i>	27
5.2 HUIDIGE BELEID & ONTWIKKELINGEN MANTELZORGONDERSTEUNING.	27
5.3 GEWENSTE SITUATIE MANTELZORGONDERSTEUNING	30
5.4 BELEIDSACTIES MANTELZORGONDERSTEUNING	31
5.5 HUIDIGE BELEID & ONTWIKKELINGEN VRIJWILLIGERSBELEID	32
5.6 GEWENSTE SITUATIE VRIJWILLIGERSBELEID.....	33
5.7 BELEIDSACTIES VRIJWILLIGERSBELEID.....	33
5.8 RELATIE MET ANDERE PRESTATIEVELDEN	34
6. PRESTATIEVELD 5: DEELNAME AAN HET MAATSCHAPPELIJK VERKEER.....	35
6.1 INLEIDING	35
6.2 HUIDIGE SITUATIE	35
6.3 GEWENSTE SITUATIE.....	36
6.4 BENODIGDE ACTIES	36
6.5 RELATIE MET ANDERE PRESTATIEVELDEN	37

7.	PRESTATIEVELD 6: VERLENEN VAN INDIVIDUELE VOORZIENINGEN.....	38
7.1	INLEIDING.....	38
7.2	HUIDIG BELEID	38
7.3	GEWENSTE SITUATIE.....	42
7.4	BENODIGDE ACTIES	43
7.5	RELATIE MET ANDERE PRESTATIEVELDEN	43
8.	PRESTATIEVELD 7, 8 EN 9: MAATSCHAPPELIJKE OPVANG, VERSLAVINGSBELEID, OGGZ	44
8.1	INLEIDING.....	44
8.1.1	<i>Maatschappelijke opvang.....</i>	<i>44</i>
8.1.2	<i>Verslavingsbeleid.....</i>	<i>44</i>
8.1.3	<i>OGGZ.....</i>	<i>44</i>
8.1.4	<i>Financiering.....</i>	<i>45</i>
8.2	HUIDIG BELEID	45
8.2.1	<i>Maatschappelijke opvang.....</i>	<i>45</i>
8.2.2	<i>Verslavingsbeleid.....</i>	<i>45</i>
8.2.3	<i>Openbare Geestelijke gezondheidszorg (OGGZ).....</i>	<i>46</i>
8.2.4	<i>Steunpunten huiselijk geweld</i>	<i>47</i>
8.2.5	<i>Vrouwenopvang.....</i>	<i>47</i>
8.3	GEWENSTE SITUATIE.....	47
8.4	BENODIGDE ACTIES	47
8.5	RELATIE MET ANDERE PRESTATIEVELDEN	48
9.	FINANCIËN EN COMMUNICATIE.....	49
9.1	FINANCIËN.....	49
9.2	COMMUNICATIE.....	50
BIJLAGE 1:	51
BIJLAGE 2:	51
BIJLAGE 3:	52
BIJLAGE 4:	53

1. Inleiding

1.1 Inleiding

Iedereen in Nederland moet zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en leven en daarbij kunnen meedoen in de samenleving. Dat geldt voor jonge en gezonde mensen, maar ook voor ouderen en mensen met een handicap en een beperking. Dat is in het kort de doelstelling van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) die per 1 januari 2007 van kracht is.

Met de komst van de Wmo zijn gemeenten verantwoordelijk gesteld voor de maatschappelijke ondersteuning van hun inwoners. Maatschappelijke ondersteuning omvat activiteiten, voorzieningen en diensten die het inwoners mogelijk maken mee te doen aan de samenleving. Tevens is de gemeente 'het loket' waar alle mensen terecht kunnen voor advies, hulp en ondersteuning.

De Wmo is een kaderwet; in de Wmo zijn de oude Welzijnswet en de Wet voorzieningen gehandicapten opgenomen. Ook heeft de regering de verstrekking van huishoudelijke verzorging en enkele subsidieregelingen uit de collectieve zorgverzekering Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) gehaald en in de Wmo ondergebracht. Dit betreffen de volgende subsidieregelingen:

- Coördinatie Vrijwillige Thuishulp en Mantelzorg (CVTM) (zie hoofdstuk 5)
- Diensten bij Wonen met Zorg (DWZ) (zie hoofdstuk 2)
- Zorgvernieuwingprojecten (ZVP) (zie hoofdstuk 8)

De Wmo omschrijft maatschappelijke ondersteuning in negen 'prestatievelden':

1. Het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in wijken en buurten;
2. Het bieden van op preventie gerichte ondersteuning aan jongeren met problemen met opgroeien en aan ouders met problemen met opvoeden;
3. Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning;
4. Het ondersteunen van mantelzorgers en vrijwilligers;
5. Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking;
6. Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem;
7. Het bieden van maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang en de aanpak van huiselijk geweld;
8. Het bevorderen van openbare geestelijke gezondheidszorg;
9. Het voeren van verslavingsbeleid.

Voor een groot deel zijn dit bestaande gemeentelijke taken. Nieuw is de opdracht om te voorzien in informatie, advies en cliëntondersteuning (prestatieveld 3), in ondersteuning van vrijwilligers en mantelzorgers (prestatieveld 4) en het verstrekken van huishoudelijke verzorging (onderdeel van prestatieveld 6). Essentieel aan de Wmo is echter de verbinding die gelegd moet worden tussen alle prestatievelden en de relatie die er met de overige beleidsvelden is.

1.2 Proces

1.2.1 Totstandkoming Wmo-beleidskader

In het land van Cuijk is bij Collegebesluit (in Grave op 1 maart 2005) een stuurgroep en projectgroep Wmo opgericht die de hele invoering Wmo heeft voorbereid. Alle aandacht is in

eerste instantie gericht op de nieuwe activiteiten die per 1 januari 2007 over zijn gegaan naar de gemeente:

- het verstrekken van huishoudelijke verzorging,
- de ontwikkeling van een lokaal Wmo loket en
- het vormgeven van de burgerparticipatie, onder andere door het installeren van de Burgerparticipatieraad op 7 april 2008.

Nu deze voor de gemeente nieuwe taken van de Wmo geregeld zijn, is het tijd voor de volgende stap: de ontwikkeling van een breed gedragen visie op de Wmo en het vertalen ervan in een meerjarig beleidskader. In afwijking het door het Rijk beschreven tijdpad (een meerjaren Wmoplan per 1 januari 2008), heeft Grave, in samenspraak met burgers en raad, gekozen voor een tijdpad waarbij de kaders in 2008 (2009) door de raad worden vastgesteld, om een zorgvuldige invoering van de Wmo te waarborgen.

Op basis van bestaande documenten is deze conceptnota Wmo opgesteld. Voor de nota zijn ondermeer beleidsnota's van de afdeling Inwoners en Zorg en de afdeling Ruimte en Wonen geraadpleegd. Daarnaast is gebruik gemaakt van het rapport Grave Ouderenproof 2007, het Collegeprogramma 2006-2010 en de implementatienotitie Wmo, opgesteld door het Land van Cuijk. Overige gebruikte literatuur staat in de bijlage vermeld.

1.2.2 Burgerparticipatie

Op 7 april 2008 is de lokale BPR in Grave officieel geïnstalleerd. In de raad zitten vertegenwoordigers voor elk van de negen prestatievelden van de Wmo. De leden hebben ieder een eigen achterban, bijvoorbeeld in de wijk- en dorpsraden, platform gehandicapten, GGZ cliënten, en dergelijke. De BPR geeft de gemeente gevraagd en ongevraagd advies. Ook vindt er periodiek overleg plaats tussen gemeente en BPR. De BPR is zelf verantwoordelijk voor terugkoppeling naar de achterban/burgers. Naast overleg met de BPR heeft de gemeente ook rechtstreeks contacten met dorps- en wijkraden, ouderenbonden, et cetera.

Deze nota is zowel aan de Graafse burgerparticipatieraad (BPR), als aan de Graafse burgers ter discussie voorgelegd. Op deze bijeenkomst van 17 september jongstleden waren circa 40 burgers aanwezig. Gemaakte opmerkingen zijn deels verwerkt in deze nota. Opmerkingen die betrekking hebben op de uitvoering worden in een later stadium meegenomen. In hoofdstuk 9 is een verslag van de inspraak opgenomen. In de bijlagen treft u de schriftelijke reacties op de nota aan.

1.3 Samenhang Wmo en andere wettelijke taken

De Wmo raakt aan diverse andere beleidsvelden c.q. wettelijke taken die de gemeente uitvoert. In deze paragraaf worden kort de belangrijkste beschreven.

WWB en de Wmo

Een belangrijk doel van de Wet Werk en Bijstand (WWB) is net als de Wmo het vergroten van zelfredzaamheid en participatie van de inwoners van een gemeente. Door middel van arbeidsreïntegratie en sociale activering in het kader van de WWB kan worden bijgedragen aan het zo lang mogelijk zelfstandig kunnen deelnemen aan de samenleving. Naast de uitkeringen op grond van de WWB, is er vanuit het Minimabeleid ook een gemeentelijke Bijdrageregeling Deelname Welzijnsactiviteiten, die het mogelijk maakt voor burgers met een minimaal inkomen om toch deel te nemen aan het Graafse verenigingsleven.

De gemeente Grave heeft samen met drie andere gemeenten in het Land van Cuijk (St Anthonis, Mill en Cuijk) gekozen om een intergemeentelijke sociale dienst op te richten per 1 januari 2009.

Wi en de Wmo

Sinds 1 januari 2007 is de nieuwe Wet Inburgering van kracht. Deze wet vervangt de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN). De Wi legt meer nadruk op de eigen verantwoordelijkheid van inburgeraars en heeft tot doel afscheid te nemen van de vrijblijvendheid, die als belangrijk nadeel van de WIN werd gezien.

Volgens de Wi is iemand ingeburgerd na het behalen van het Inburgeringsexamen. Voor gezinsvormers- en herenigers is er dan nog de Wet Inburgering Buitenland, waarin is vastgelegd dat zij in het land van herkomst met succes een basisexamen moeten behalen, voordat zij naar Nederland mogen komen.

Een vraag die met recht gesteld kan worden is of 'ingeburgerd zijn' hetzelfde is als 'geïntegreerd' zijn. Is het taalniveau dat nodig is voor het behalen van het examen, voldoende voor het vinden van een passende baan? Betekent het oefenen met praktijksituaties voor het examen dat iemand na de cursus ook daadwerkelijk participeert in de Graafse samenleving?

Er is nog weinig bekend over de wijze waarop de Wi verbonden kan worden met de Wmo. Wel kan gezegd worden dat integratiebeleid van de gemeente gerekend kan worden tot het eerste prestatieveld, het versterken van sociale cohesie.

Mogelijk kunnen verbindingen worden gelegd met de inzet van vrijwilligers of de middelen voor volwasseneneducatie (WEB) en re-integratie (werkdeel WWB).

Wcpv en de Wmo

In de Wet collectieve preventie volksgezondheid (Wcpv) zijn de taken en verantwoordelijkheden van de gemeente ten aanzien van de collectieve preventie op het gebied van volksgezondheid (oftewel openbare gezondheidszorg) vastgelegd. De Wcpv heeft tot doel de gezondheid van (nog) gezonde burgers te bevorderen en te beschermen (primaire en secundaire preventie). De beleidsdoelen van Grave zijn vastgelegd in de Nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2008 – 2011.

De Wmo heeft tot doel burgers met fysieke, sociale of psychische beperking te laten deelnemen aan de maatschappij (secundaire en tertiaire preventie). Mensen die deelnemen aan de maatschappij voelen zich gezonder, zo is uit menig onderzoek gebleken. Andersom maakt een goede gezondheid in zowel psychisch, sociaal als fysiek opzicht deelname aan de maatschappij weer mogelijk. Gezondheid in brede zin speelt dus een belangrijke rol bij de Wmo. Beide wetten hebben uiteindelijk een overstijgend doel in zich, namelijk het bevorderen van de kwaliteit van leven. Een kwalitatief goed leven draagt bij aan het creëren van een civil society. Wanneer mensen een kwalitatief goed leven leiden zullen zij meer openstaan voor de maatschappij om zich heen.

1.4 Leeswijzer

Hoofdstuk 2 gaat over het bevorderen van de sociale samenhang en leefbaarheid in wijken en buurten. Hoofdstuk 3 beschrijft de preventieve ondersteuning van jeugdigen en hun ouders. De cliëntondersteuning en het lokale loket worden beschreven in hoofdstuk 4. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op mantelzorgondersteuning en vrijwilligersbeleid. Hoe wij als gemeente de deelname aan het maatschappelijk verkeer van al onze inwoners bevorderen wordt weergegeven in hoofdstuk 6. Hoofdstuk 7 gaat in op de individuele voorzieningen en de indicatiestelling. In hoofdstuk 8 staat de gehele openbare geestelijke gezondheid centraal, inclusief maatschappelijke opvang en verslavingszorg. Tenslotte treft u in hoofdstuk 9 de randvoorwaarden aan, zoals communicatie en financiën. Achterin deze nota is een lijst opgenomen met gebruikte informatiebronnen en een afkortingenlijst.

Zoals u bovenstaand heeft gelezen is aan elk prestatieveld een hoofdstuk gewijd, alleen prestatieveld 7, 8 en 9 zijn samengevoegd in een hoofdstuk. Elk hoofdstuk dat een prestatieveld behandelt, is opgebouwd uit de volgende paragrafen:

- een inleiding met daarin de omschrijving van het prestatieveld;
- een omschrijving van het huidige beleid;
- de gewenste situatie en de doelstellingen;
- de benodigde acties om de gewenste situatie en de doelstellingen te bereiken
- een beschrijving van de relatie met andere prestatievelden.

2. Prestatieveld 1: Leefbaarheid en sociale samenhang

2.1 Inleiding

Om ervoor te zorgen dat mensen zo lang mogelijk mee kunnen doen in de maatschappij is het van belang dat zij kunnen wonen in een prettige en veilige omgeving. Daarom geeft de Wmo gemeenten de opdracht de sociale samenhang in en de leefbaarheid van wijken en buurten te bevorderen. Dit kan door het creëren van plekken waar bewoners elkaar kunnen ontmoeten, maar ook door het zorg dragen voor een aanbod op het terrein van sport of cultuur.

Leefbaarheid laat zich definiëren als: het wonen in een prettige en veilige omgeving, met de mogelijkheid om (thuis of in de buurt) gebruik te kunnen maken van (eenvoudige) zorg-, welzijns- en gemaksdiensten. Het klinkt misschien simpel, maar het vereist een omslag in de aanpak: van aanbod naar vraag en van categoriaal naar gebiedsgericht. Daarbij moet een andere organisatie van de zorg, welzijn en dienstverlening, van categoriaal naar gebiedsgericht, zich richten op 3 componenten:

- Huis
- Diensten/ voorzieningen
- Omgeving

Om de leefbare woonomgeving zodanig te maken dat het de sociale samenhang bevordert, kent dit beleidsterrein twee belangrijke uitgangspunten. Ten eerste ontstaat het bevorderen van de sociale samenhang en de leefbaarheid niet alleen door de inzet van de door de gemeente gefinancierde professionele organisaties. Ook en met name gaat het om de inzet van de bewoners zelf. Dit wordt 'actief burgerschap' genoemd. Een leefbare woonomgeving heeft immers geen vast format maar wordt bepaald door de bewoners zelf. Het ligt dan ook voor de hand dat de gemeente bij de uitwerking van dit beleidsterrein aansluit bij initiatieven van de bewoners, of dergelijke initiatieven stimuleert, om ervoor te zorgen dat de voorzieningen in de wijk optimaal aansluiten bij de wensen en behoeften van de bewoners. Ten tweede wordt de sociale samenhang bevordert door het hanteren van het principe van algemeen naar bijzonder naar algemeen (oplossingen voor leefbaarheid voor iedereen in de wijk). Vaak is het (op de lange termijn) voordeliger om oplossingen te kiezen die niet voor specifieke doelgroepen maar voor iedereen bruikbaar is. Dit zorgt er tevens voor dat mensen meer mogelijkheid krijgen om direct of meer op afstand elkaar tegen te komen en/of elkaar te ontmoeten.

Het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid wordt mede bepaald door inzet op andere beleidsvelden, zoals wonen, ruimtelijke ordening, integratiebeleid, veiligheid en economie.

2.2 Huidige situatie

2.2.1 Accommodatiebeleid

Uitgangspunt van de gemeente Grave is dat iedere kern/dorp de beschikking heeft over een eigen accommodatie voor dorps-/kerngerichte activiteiten. Activiteiten die niet specifiek op een dorp en/of kern gericht zijn horen hoofdzakelijk thuis in het nieuw te bouwen centraal gelegen sociaal cultureel centrum Nieuw Maaszicht. Daarnaast beschikt ieder dorp/kern m.u.v. Grave centrum over een basisschool en minimaal één buitensportvoorziening.

Grave werkt aan de ontwikkeling van een nieuw sociaal cultureel centrum (naar verwachting begin 2010 gereed). Doordat dit SCC ruimte biedt aan diverse verenigingen en activiteiten ontstaat een plek van ontmoeting en ontwikkeling voor jong én oud. Dit bevordert de sociale samenhang binnen Grave en zorgt voor integratie van intern gehuisveste zorgbehoevenden

(koppeling van wonen, zorg en welzijn). Naast de gebouwelijke integratie van zorg, wonen en welzijn is ook inhoudelijke samenwerking tussen Brabantzorg, gemeente en gebruikers een voorwaarde om deze rol van het SCC te doen slagen. Deze samenwerking wordt in 2009 verder ontwikkeld.

Waar in Grave Stad sprake is van een gebouwelijke integratie van sociaal culturele activiteiten, is in de kernen en dorpen sprake van koppeling van onderwijs met wijkvoorzieningen. Bij wijzigingen in de onderwijshuisvesting wordt bezien op welke wijze gebouwelijke integratie met o.a. peuterspeelzaalwerk kan plaatsvinden.

Naast de gebouwelijke integratie zet Grave in op het creëren van een doorgaande ontwikkelingslijn van de jeugd. Momenteel wordt de mogelijkheid onderzocht tot intensivering van de samenwerking tussen de stichting kinderopvang Grave en de stichting peuterspeelzalen Grave. Beoogd wordt om op lokaal niveau hierdoor een hoogwaardige pedagogische basisvoorziening te realiseren.

In april is Grave gestart met het opstellen van accommodatiebeleid waarin naast bovenstaand nog meerdere uitgangspunten voor het beleid omtrent dorpshuizen, sociaal culturele accommodaties en sportaccommodaties worden beschreven. Ook het beheer en de accommodatiesubsidies komen in die notitie nadrukkelijk aan bod. Zie ook hoofdstuk 6, prestatievelid 5.

2.2.2 Sociale veiligheid

Met betrekking tot sociale veiligheid participeert Grave in diverse instanties zoals het Veiligheidshuis en het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld. Deze instanties met de daarin functionerende professionals werken op regionale schaal en hebben daardoor de expertise in huis om eventuele problemen goed aan te pakken. Daarnaast is in 2008 een eerste aanzet gegeven om te komen tot een beleid inzake alcohol en jeugd. In regionaal verband en in samenwerking met de GGD Hart voor Brabant en Novadic/Kentron is een plan van aanpak opgesteld dat vanaf 2009 wordt uitgevoerd.

Zelf heeft de gemeente Grave een plan van aanpak opgesteld met betrekking tot 'Jongeren, alcohol, drugs en vandalisme'. Hiertoe is met een aantal partners in maart 2008 een veiligheidsarrangement ondertekend dat samen met het plan van aanpak een set van inhoudelijke en procedurele prestatieafspraken vormt. Het doel is om vooraf vastgestelde veiligheidsniveaus in de gemeente Grave te bewerkstelligen.

Ook wordt er structureel samengewerkt in het kader van het samenwerkingsverband Jong in de Buurt. Hierin participeren naast de gemeente Grave de politie Brabant-Noord, district Land van Cuijk, Radius, organisatie voor welzijn Land van Cuijk en het Regionaal Maatschappelijk Centrum (RMC). Jong in de Buurt werkt voor en met jongeren in de openbare ruimte. Het uitvoerdersoverleg en het signaleringsoverleg binnen het samenwerkingsverband Jong in de Buurt vormen een methodische, preventieve en integrale aanpak van (individuele) vragen met betrekking tot jongeren in de openbare ruimte. Het samenwerkingsverband maakt ook onderdeel uit van de sluitende jeugdketen en geeft invulling aan de functies signalering, informatie en advies en doorverwijzing naar licht pedagogische hulpverlening. Daarmee is Jong in de Buurt ook van belang voor de Wet Maatschappelijke ondersteuning prestatievelid 2 "Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden".

2.2.3 Sport en bewegen

In het beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning staat bij het beleidsterrein sport: "Het gemeentelijk beleid is voorwaardenscheppend, stimulerend en ondersteunend. Vanuit het oogpunt van gezondheid, de eigen ontwikkeling en ontplooiing van mensen acht de

gemeente het van belang dat in principe iedere burger op een verantwoorde manier kan deelnemen aan enige vorm van sportbeoefening. Grave hecht veel waarde aan de positieve facetten van sportbeoefening. Naast de gezondheidsaspecten en eigen ontwikkeling is een belangrijk facet de sociale integratie van alle groepen in de samenleving. De sport is in het gemeentelijk MO-beleid van maatschappelijke waarde."

De gemeente Grave kent geen specifiek sportbeleid. De gemeentelijke taken concentreren zich op de accommodatie en subsidies. Sport wordt in Grave vooral gezien als doel. De laatste jaren is landelijk sport als middel steeds belangrijker geworden. In de nota lokaal gezondheidsbeleid en in de lokale gezondheidsprofielen van de GGD wordt het belang van sport (beweging) benadrukt. Ook in het kader van jeugdbeleid kan sport en bewegen een middel zijn om de jeugd een alternatief te bieden voor het "hangen". Voorbeelden hiervan zijn het vijf jaar geleden aangelegde skatepark aan de Mgr. Borretweg en de kennismakingslessen van diverse sportverenigingen. Verder kent de gemeente Grave ook de jeugdledensubsidie voor de lokale verenigingen.

Ondanks dat sport en beweging een steeds belangrijker wordt, is in gemeente Grave nog steeds sprake van een onsamenhangend geheel van subsidie- en accommodatiebeleid en ad-hoc besluiten met betrekking tot evenementen en sportzaken en ontbreekt een overkoepelende beleidsnota die integraal en interactief van opzet is.

2.2.4 Subsidiebeleid

Vanaf 2007 is een hernieuwd subsidiebeleid van toepassing. Het subsidiebeleid voor welzijn en zorg bestaat uit het Beleidskader Maatschappelijke Ondersteuning, de Algemene Subsidie-verordening Grave 2007 en diverse beleidsregels.

Op grond van dit nieuwe beleid worden drie soorten subsidies onderscheiden:

- De prestatiesubsidie heeft de intentie om een relatie te leggen tussen de door de gemeente essentieel geachte activiteiten/resultaten (om gestelde beleidsdoelen te realiseren) en de subsidie. Veelal zal de prestatiesubsidie gekoppeld zijn aan professionele organisaties waar beroepskrachten worden ingezet. Met deze organisaties worden 'producten – en prestatieovereenkomsten' afgesloten.
- De integratiesubsidie beoogt de instemming van de gemeente uit te drukken voor bepaalde activiteiten waar niet, of in mindere mate, resultaatgerichte activiteiten worden geëist. Veelal zal de integratiesubsidie gekoppeld zijn aan niet-professionele organisaties, instellingen en verenigingen die met name (in hoofdzaak) gedragen worden door vrijwilligers. Met 'integratiesubsidie' wordt bedoeld dat met deze subsidievorm de sociale participatie en integratie in de samenleving wordt bevorderd.
- Incidentele subsidie kan worden toegekend bij nieuwe en/of éénmalige activiteiten en evenementen die bijdragen aan de gemeentelijke beleidsdoelen. Het kunnen activiteiten betreffen van organisaties waar de gemeente wel of (nog) geen subsidierelatie mee heeft. Ook projecten, manifestaties en recreatie vallen hier onder. Bovendien kan incidentele subsidie worden toegekend aan een niet 'rechtspersoon', dus aan een groep natuurlijke personen die in het kader van het gemeentelijk beleid, een activiteit organiseren en uitvoeren. Het gaat dan om eenmalig subsidie verlenen; krijgt de activiteit een permanent (steeds terugkerend) karakter, dan is oprichting van een rechtspersoon noodzakelijk.

Met ingang van 2008 zijn subsidiegrondslagen van toepassing geworden waarmee een evenwichtige basis voor toekenning van subsidie wordt beoogd. In aanvulling op voornoemde subsidiemogelijkheden is een tweetal specifieke beleidsregels vastgesteld waarmee aan jeugd(beleid) en vrijwilligers(beleid) een extra impuls wordt gegeven. Het betreft de beleidsregels: Subsidiering Speerpunt Jeugdledensubsidie 2007 en Speerpunt Subsidiering Kader- en Deskundigheidbevordering Vrijwilligerswerk 2007.

2.2.5 Individualisering en eenzaamheid

Landelijk, dus ook lokaal, is er steeds meer sprake van individualisering. Dit levert, in combinatie met een grotere druk vanuit regelgeving en mondigere 'klanten', vaak problemen op bij verenigingen. Daarnaast wordt steeds meer de nadruk gelegd op (sport)verenigingen om een rol te spelen in de realisering van maatschappelijke doeleinden. Het wordt lastiger om vrijwilligers en vooral bestuursleden te vinden die zich structureel willen inzetten voor hun vereniging. Zie hiervoor tevens prestatieveld 4 (ondersteuning mantelzorgers en vrijwilligers). Een ander gevolg van individualisering is eenzaamheid. Vooral bij een vergrijzende bevolking kan de kans op eenzaamheid toenemen indien er geen voldoende sociaal netwerk is. Daarom is het project 'eenzaamheid' in samenwerking met diverse partners (GGD, RMC, GGZ, STBNO, Rigom, Brabantzorg) opgezet. In 2007 is een plan van aanpak opgesteld en is in 2008 het project gestart. De nadruk van het project ligt op de verbetering van de signalering en te komen tot betere afstemming van het aanbod en samenwerking (waarin ook aandacht voor het betrekken van ouderen(organisaties) bij beleid, bekendheid van het aanbod, de behoefte van ouderen en de beeldvorming). In 2009 wordt het project vervolgd.

Daarnaast is in 2007 gestart met de pilot "De ontmoeting". Dit project van ZVOM heeft als doel de deelname door kwetsbare ouderen aan activiteiten in de regio Maastricht te bevorderen teneinde onder deze doelgroep eenzaamheid te verminderen, sociaal isolement te voorkomen en vaardigheden aan te leren of te onderhouden. Kernpunten uit de visie op het ontmoetingsbeleid zijn:

- Zo lang mogelijk thuis;
- Signaleren;
- Persoonlijke benadering;
- Dagelijks aanbod van activiteiten in een gevarieerd programma;
- Persoonlijk contact;
- Positieve communicatie;
- Ondersteunend aan de mantelzorger.

Door het inrichten van een goed signaleringsnetwerk en door het laten functioneren van de coördinator Ontmoeting als spin in het web zal deelname van kwetsbare ouderen aan Ontmoetingsactiviteiten kunnen worden bevorderd. Via een outreachende werkwijze zullen kwetsbare ouderen meer gebruik maken van de activiteiten die ontwikkeld worden vanuit het deelproject 'De Ontmoeting'. Ook mantelzorgers worden door het project 'De Ontmoeting' ondersteund. Het deelnemen aan activiteiten door kwetsbare ouderen kan gezien worden als een vorm van respijtzorg, het geeft de mantelzorger immers armslag als een cliënt naar een activiteit is.

2.2.6 Wijk- en dorpsbeheer

Onder wijk- en dorpsbeheer verstaat de gemeente Grave het bevorderen van de betrokkenheid van de bewoners bij hun wijk, buurt of dorp en het stimuleren van wenselijke ontwikkelingen. Het is een middel om burgers inspraak te geven in hun woon- en leefomgeving en hen actief te betrekken bij het vorm en inhoud geven aan deze omgeving. Het doel is de leefbaarheid te verhogen, zodat de bewoners hun leefomgeving ervaren als een prettige woonomgeving. De gemeente verschaft (financiële) middelen aan de wijk- en dorpsraden zodat zij kunnen functioneren als klankbord voor beleidsvorming en/of uitvoering kunnen geven aan activiteiten met een vormend, educatief dan wel cultureel karakter.

In het programma-akkoord 2006 – 2010 worden wijk- en dorpsraden genoemd als gesprekspartner van de gemeente. In het najaar 2007 heeft het college de volgende wijk- en dorpsraden aangewezen en erkend:

- Wijkraad Mars en Blauwe Dorp
- Dorpsraad SVB Velp
- Dorpsraad Gassel

- Dorpsraad EZV Escharen
- Wijkraad Binnenstad Grave
- Wijkraad Estersveld (inclusief de Stoof)

De Zittert kent tot op heden geen wijkraad, maar een initiatief vanuit de wijk zal door de gemeente worden gestimuleerd.

Grave kent tot op heden nog nauwelijks beleid over wijk- en dorpsbeheer. Eind 2007 is de beleidsregel Subsidiëring Wijk- en dorpsbeheer 2007 vastgesteld en per 1 maart 2008 is een nieuwe medewerker wijk- en buurtbeheer aangesteld. Het wijk- en dorpsbeheer bestrijkt een breed terrein. Daarin zijn verschillende onderdelen te onderscheiden als: openbare orde, veiligheid, onderhoud groen en straatwerk, maar ook maatschappelijke problemen en sociale cohesie. Het is daarom goed om het terrein af te bakenen en aan te geven welke rol(len) de verschillende deelnemers hebben. Momenteel wordt dan ook gewerkt aan een notitie in verband met de nadere invulling en vormgeving van het wijk- en dorpsbeheer. Hierin worden een aantal uitgangspunten opgenomen met betrekking tot:

- *Eén aanspreekpunt voor Wijk- en Dorpsraden*
De medewerker wijk- en dorpsbeheer is het centrale aanspreekpunt voor de wijk- en dorpsraden en zal gaan fungeren als 'spin in het web' en als 'de oren en ogen' van de gemeente Grave.
- *Extern afstemmend overleg*
Er is sprake van structureel overleg tussen de medewerker wijk- en dorpsbeheer en de wijk- en dorpsraden. De frequentie hiervoor wordt voorlopig vastgesteld op 3 a 4 keer per jaar. Dit wordt nog nader afgestemd op de behoefte van zowel de Wijk- en Dorpsraden als van de gemeente. Eén van deze overleggen zal een zgn. bestuurlijk overleg zijn, waar de portefeuillehouder Wijk- en dorpsbeheer aan deelneemt.

Ook dient nog nader invulling gegeven te worden aan het interne afstemmend overleg en aan de samenwerking met externe partijen.

Gevraagd en ongevraagd advies

De dorps- en wijkraden dienen te zijn vertegenwoordigd in de Burgerparticipatieraad. Via de BPR worden zij op de hoogte gehouden van algemene informatie over de WMO en kunnen zij hun advies kenbaar maken. Hebben beleidsdocumenten, maatregelen, e.d. rechtstreeks gevolgen voor de betreffende wijk/dorp dan wordt de betreffende dorps-/wijkraad rechtstreeks benaderd.

2.3 Gewenste situatie

We willen graag dat inwoners in dorpen en wijken actief betrokken zijn bij elkaar en zich verantwoordelijk voelen voor de leefbaarheid in hun wijk of buurt. We willen een "civil society" realiseren, een systeem van verbanden waar mensen vrijwillig deel van uitmaken; deze verbanden vallen buiten de sfeer van 'gevestigde verbanden' zoals de overheid, de markt en verbanden van familie en vrienden. In de civil society zijn burgers betrokken bij elkaar en bij de publieke zaak en is er een gezond evenwicht tussen lusten en lasten, tussen rechten en plichten, tussen zelfredzaamheid en solidariteit.

2.4 Benodigde acties

Om de leefbaarheid en sociale samenhang in wijken en dorpen te vergroten, willen we de komende vier jaar een aantal belangrijke stappen zetten.

- **Beleidsnota Sport en bewegen**
Uitvoering geven aan een kadernota Sport en bewegen, zoals omschreven is in paragraaf 2.2.4.
- **Kadernota Accommodaties**

Zie hoofdstuk 6. Het belangrijkste doel van deze kadernota zal zijn: het stellen van kaders omtrent het beheer, de kernfuncties, leefbaarheid et cetera.

Daarnaast wil de gemeente een adequaat, eigentijds, toegankelijk en gespreid aanbod van welzijnsvoorzieningen voor activiteiten bevorderen waar bewoners graag aan meedoen en die bijdragen aan ontmoeting, ontplooiing, ontspanning, maatschappelijke deelname en sociale cohesie. Oorspronkelijk waren accommodaties voornamelijk ruimtebiedend, maar zij zullen ook steeds meer de functie van het (mede)organiseren van activiteiten en het stimuleren van ontmoeting moeten gaan bekleden.

- **Uitvoering geven Plan van aanpak jongeren, alcohol drugs en vandalisme 2008-2010**
- **Uitvoeringsnotitie Wijk- en dorpsbeheer**

2.5 Relatie met andere prestatievelden

Algemeen: een sterke sociale samenhang in wijken en dorpen biedt een voedingsbodem waarop initiatieven op het gebied van vrijwillige inzet, mantelzorg, participatie van mensen met een beperking en vermaatschappelijking van de zorg beter zullen gedijen.

Prestatieveld 2: m.n. de (bestrijding van) jeugdoverlast is van belang voor dit prestatieveld vanwege de invloed op gevoelens van (on)veiligheid.

Prestatieveld 4: vrijwillige inzet van bewoners vergroot hun waardering voor de leefbaarheid in de wijk en draagt bij aan de sociale cohesie.

Prestatieveld 5: participatie moet in de wijken en buurten zijn beslag krijgen; voorlichting over beperkingen kan acceptatie vergroten.

Prestatieveld 8: bemoeizorg draagt bij aan het terugdringen van overlast en is daarom van belang voor dit prestatieveld.

3. Prestatieveld 2: Preventieve ondersteuning jeugd

3.1 Inleiding

Het prestatieveld 'op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden' heeft betrekking op de in een gemeente wonende jeugdigen – en in voorkomende gevallen hun ouders – bij wie sprake is van een verhoogd risico als het gaat om ontwikkelingsachterstand of uitval zoals schooluitval of criminaliteit, maar voor wie zorg op grond van de Wet op de jeugdzorg niet nodig is, dan wel kan worden voorkomen. Dit beleidsterrein geldt als aanvulling op in andere wetgeving, zoals de Wcpv (Wet collectieve preventie volksgezondheid) en de Leerplichtwet, vastgelegde taken.

Het gemeentelijk beleid ten aanzien van de jeugd kent verschillende facetten, zoals onderwijs, sport, sociaal cultureel werk, vrijetijdsbesteding, gezondheidszorg, jeugdzorg, justitie, wonen en werken. Het gemeentelijk jeugdbeleid zet in op het realiseren van samenhang tussen voorzieningen op de diverse beleidsterreinen. Er zijn algemene voorzieningen gericht op alle jeugdigen en er zijn specifieke voorzieningen.

Met de invoering van de nieuwe wet op de Jeugdzorg op 1 januari 2005 is de gemeente verantwoordelijk voor het preventieve aanbod in geval van lichte opgroei- en opvoedproblemen. Dit is bekrachtigd met de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in 2007. De gemeente Grave heeft de taak problemen of ontwikkelingsachterstanden bij kinderen en jongeren te voorkomen of zo vroeg mogelijk te signaleren en aan te pakken. Uitgangspunt hierbij zijn de vijf landelijk afgesproken functies van preventief jeugdbeleid die op lokaal niveau moeten worden ingevuld:

1. Informatie verstrekken aan ouders/opvoeders, kinderen en jeugdigen over opvoeden en opgroeien.
2. Signalering van problemen door instellingen als jeugdgezondheidszorg, jeugd- en jongerenwerk en het onderwijs.
3. Toegang tot het (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen en toe leiden naar voorzieningen aan de hand van een 'sociale kaart' voor ouders, kinderen, jeugdigen en verwijzers.
4. Licht pedagogische hulpverlening, zowel schoolmaatschappelijk werk en coachen van jongeren.
5. Coördineren van zorg in het gezin op lokaal niveau.

De opdracht voor de gemeente Grave is om samenhang aan te brengen tussen de vijf bovengenoemde functies en zodoende problematische opvoedingssituaties en/of ontwikkelingsachterstanden te voorkomen. Dit betekent dat we de betrokken voorzieningen bij elkaar brengen, faciliteren en aansturen met als doel een samenhangend systeem van opvoed- en opgroeiondersteuning te realiseren.

3.2 Huidig beleid & ontwikkelingen

3.2.1 Lokaal

Lokaal jeugdbeleid

De gemeenteraad heeft op 9 juli 2003 'Opgroeien in Grave, jeugdbeleidsplan 2003 – 2007' vastgesteld. In dit beleidsplan zijn een 14-tal aanbevelingen gedaan. Omdat een aantal punten nog in uitvoering is en onverminderd actueel is, wordt voorgesteld de looptijd van de nota met 2 jaar te verlengen. De 14 aanbevelingen uit de nota zijn

1. Herstructurering stuurgroep lokaal jeugdbeleid

- Verbeteren van de samenhang in het lokale jeugdbeleid op basis van systematische input van gegevens en signalen met nadrukkelijk aandacht voor communicatie met en tussen de organisaties in Grave op het terrein van jeugd.
2. Systematisch betrekken van jeugd bij jeugdbeleid
Goed jeugdbeleid wordt gemaakt in samenspraak met jeugd en ouders. Het verdient dan ook aanbeveling om de inbreng van ouders en jeugdigen op een systematische manier vorm te geven door bijvoorbeeld een jeugdraad, maar ook door hen te betrekken bij concrete activiteiten bv. ontwikkeling van een speelruimteplan of een jongeren centrum.
 3. Versterking opvoedingsondersteuning
Organisaties en instellingen in Grave constateren dat ouders in toenemende mate vragen hebben over, of problemen hebben met de opvoeding van hun kinderen. Het aanwezige aanbod van opvoedingsondersteuning bereikt een deel van deze ouders. Met name ouders die er - naar de mening van de professionals - het meest bij gebaat zouden zijn, worden echter niet of onvoldoende bereikt. Onderzoek naar de vraag en aanbod op het terrein van opvoedingsondersteuning moet leiden tot versterking en verbetering van het bestaande aanbod.
 4. Ontwikkelen buurtnetwerk 12 -
Tijdig signaleren van problemen en het opstarten van de eventueel noodzakelijke hulpverlening is, uit het oogpunt van preventie, van groot belang. Immers het tijdig signaleren en ondernemen van actie in een vroegtijdig stadium voorkomt verergering van problematiek en vergroot de kansen op succesvolle interventie. Een buurtnetwerk 12 - is een beproefde manier om door intensieve samenwerking vroegtijdig te kunnen signaleren en waar nodig in te grijpen. Aanbeveling is om te starten met één buurtnetwerk en dit na een positieve evaluatie uit te breiden.
 5. Versterking ketenaanpak drugs- en alcoholgebruik
Grave heeft een ernstig probleem met betrekking tot drugsgebruik (zie inventarisatie eerste ontwikkelingsmilieu). Op basis van de door politie en anderen gesignaleerde problematiek met betrekking tot een grote groep jongeren waarbij men (dreigend) gebruik van harddrugs en de daarmee gepaard gaande overlast constateert, blijkt dat het ontbreekt aan een samenhangende aanpak van de problematiek. Naast het concrete probleem met bovenstaande groep blijkt uit de inventarisatie en de bijeenkomsten met de werkgroep jeugdbeleidsplan dat er eveneens problemen zijn met problematisch alcohol- en softdrugsgebruik. Om de problemen aan te pakken wordt aanbevolen om een samenhangend aanbod van preventie, interventie en curatie te ontwikkelen.
 6. Ontwikkeling speelruimteplan
Het project Wenswijk heeft veel concrete knelpunten opgeleverd met betrekking tot speelruimte in de gemeente Grave. De gemeente beschikt wel over een onderhoudsplan voor de speeltoestellen maar het ontbreekt aan een speelruimteplan op buurt- en wijkniveau. Bij de ontwikkeling van een speelruimteplan dient ook gekeken te worden naar (on)mogelijkheden om schoolpleinen en sportvelden bij de planning te betrekken.
 7. Aanpakken onveilige verkeerssituaties
Het project Wenswijk heeft veel concrete knelpunten opgeleverd met betrekking tot onveilige verkeerssituaties in de gemeente Grave. Voorgesteld wordt dat de gemeente, in samenwerking met politie en buurt, gaat bekijken op welke manier de genoemde verkeerssituaties veiliger gemaakt kunnen worden.
 8. Ontwikkeling sociale kaart in de vorm van een "routeplanner" bij problemen
Zowel organisaties als het onderwijs geven aan dat zij niet beschikken over een actuele sociale kaart voor vragen en problemen van jeugdigen en ouders. Voorgesteld wordt een eenvoudige sociale kaart te ontwikkelen in de vorm van een "routeplanner bij problemen". Op termijn kan mogelijk aangesloten worden bij de in ontwikkeling zijnde regionale sociale kaarten.
 9. Ontwikkelen van een beleidsvisie met betrekking tot "jongeren op straat"

Wanneer jongeren elkaar op straat ontmoeten, wordt dit door buurtbewoners vaak ervaren als overlast. Deze overlast komt voor in de vorm van lawaai, afval en nadrukkelijke aanwezigheid van jeugd. Soms voelen buurtbewoners zich ook bedreigt door groepen jongeren en is er sprake van vermeende overlast. Een vervreemding van ouderen en jongeren wordt menigmaal gesignaleerd. Veel te vaak worden de problemen ad hoc opgelost door het inschakelen van de jongerenwerker of buco die gaan praten en nauwelijks iets kunnen realiseren of door een wegstuurbeleid van de politie. Hoewel deze oplossingen soms het gewenste effect hebben, zijn het te vaak adhoc oplossingen.

Als je beide kanten van dit probleem serieus neemt, is het belangrijk dat de gemeente een goed beleid ontwikkelt met betrekking tot jongeren op straat. Dit beleid hangt nauw samen met speelruimtebeleid (ook trapveldjes en plekken waar je mag rondhangen; zie aanbeveling 6), een goed activiteitenaanbod, versterking van communicatie tussen ouderen en jeugdigen, en een repressief politieoptreden als overlast echt de spuigaten uitloopt.

10. Onderzoeken van de mogelijkheden om ruimte en ontmoetingsmogelijkheden binnen de gemeenschapshuizen voor jongeren in Grave te creëren
In samenhang met de vorige aanbeveling wordt aanbevolen om te onderzoeken welke mogelijkheden er binnen de gemeenschapshuizen zijn of gecreëerd kunnen worden voor jongeren om elkaar te kunnen ontmoeten.
11. Opzetten van een jongerencentrum
Uit deze en eerder uitgevoerde inventarisaties onder organisaties en instellingen in Grave, gesprekken met jeugd en de door jongeren gemaakte fotoserie blijkt dat er een grote behoefte is aan een jongerencentrum. De belangrijkste functies voor het centrum zijn ontmoeting, recreatie en activiteiten voor de doelgroep 12 – 25 jaar. Het moet een eigen herkenbare plek voor jeugd in Grave worden. Voorgesteld wordt om een jongerencentrum op te zetten in samenspraak met jeugdigen, professionals en omwonenden.
12. Ontwikkelen van een activiteitenaanbod voor en met jongeren
Uit de inventarisatie blijkt dat Graafse jongeren behoefte hebben aan sociaal-culturele activiteiten, zoals popmuziek, breakdance, inloopavonden etc. Het aanbod op dit terrein is in Grave echter minimaal.
Het verdient aanbeveling om samen met jongeren te komen tot de ontwikkeling van nieuwe activiteiten die aanslaan bij de jeugd zelf.
13. Ondersteuning van sportclubs en verenigingen bij het voorkomen van vertrek jeugdleden c.q. de werving van jeugdleden
Vanuit de gemeente meedenken met sportclubs. Gezamenlijk doel: de sport en andere activiteiten blijvend onder de aandacht van jeugd te houden middels gerichte acties.
14. Uitbreiding formatie uren jeugd- en jongerenwerk op basis van een visie op jeugd- en jongerenwerk
Het jeugd- en jongerenwerk speelt een belangrijke rol bij veel van de uit te voeren aanbevelingen. Om de gewenste inzet van het jeugd- en jongerenwerk te kunnen realiseren zal het huidige takenpakket van het jeugd- en jongerenwerk bekeken, aangepast en uitgebreid moeten worden op basis van een duidelijke visie op het jeugd- en jongerenwerk in Grave.

Voorzieningen

Grave kent de volgende lokale voorzieningen voor de jeugd:

- voor de kinderen van 0 tot 4 jaar is er het consultatiebureau, het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang. Daarnaast besteden we op grond van het onderwijsachterstandenbeleid aandacht aan de aanpak van taalachterstanden bij peuters.

- Voor de groep van 4 tot 18 jaar is er de school (7 scholen primair onderwijs, 1 school speciaal onderwijs en 1 school voor VMBO/HAVO/VWO), de schoolarts en het Schoolmaatschappelijk Werk.
- Daarnaast zijn er voor de jeugd allerlei vormen van vrijetijdsbesteding zoals sportvoorzieningen, sportverenigingen, culturele verenigingen en jeugdverenigingen.
- In 2008 is een start gemaakt met het aanbieden van activiteiten voor jongeren o.a. vanuit gemeenschapsaccommodaties. Dit vindt plaats onder leiding van het jongerenwerk. Ook is er inmiddels een nieuwe jongerenbus aangeschaft die 3 keer per week een vastgesteld aantal standplaatsen bezoekt. Begin 2009 wordt er ook een nieuw (tijdelijk) jongerencentrum geopend

Peuterspeelzaalwerk en kinderopvang

De besturen van de stichting Peuterspeelzalen Grave (SPZ) en de stichting Kinderopvang Grave (SKG) hebben besloten een intensivering van de samenwerking nader te onderzoeken en vorm te geven. Doel is om te komen tot een hoogwaardige geïntegreerde professionele samenwerkingsvorm waar, met behoud van functies, het aanbod en de activiteiten van beide organisaties, een gezonde ontwikkeling van het kind centraal staat. Geanticipeerd wordt op landelijke ontwikkelingen op het gebied van harmonisatie van wet- en regelgeving voor het peuterspeelzaalwerk en kinderopvang (Harmonisatiewet per 1-1-2010). Hiermee wordt een belangrijke stap gezet naar een hoogwaardige pedagogische basisvoorziening voor kinderen van 0-4 jaar en op lange termijn voor 0-12 jarigen. Door de rijksoverheid worden extra financiële middelen beschikbaar gesteld voor verdere beleidsontwikkeling ten behoeve van het bevorderen van de afstemming en samenhang op het terrein van kinderopvang, peuterspeelzalen en Voor- en Vroegschoolse Educatie(VVE). Voorgenomen samenwerking anticipeert op verschillende belangen. Het gemeenschappelijke belang is het verbeteren van kwaliteit en samenhang in de leefwerelden waarbinnen kinderen van 0-12 jaar opgroeien zoals het gezin, de school, de kinderopvang, het speelzaalwerk, de wijk de vrije tijd, etc. De gemeente heeft specifiek belang bij intensivering van de samenwerking in het kader van de integrale beleidsontwikkeling en –afstemming op het terrein van onderwijs, brede school, jeugd- en jongerenwerk, kinderopvang en peuterspeelzaalwerk.

3.2.2 Regionaal jeugdbeleid

De gemeenten in de regio Land van Cuijk hebben op bestuurlijk niveau de ambitie uitgesproken intensief samen te werken bij het ontwikkelen van een sluitende en eenduidige jeugdketen. Daarbij is sprake van samenhang tussen voorzieningen, afstemming binnen het hulpaanbod en een heldere verdeling van taken en verantwoordelijkheden tussen betrokken voorzieningen en gemeenten.

De keten binnen de Jeugdzorg

De zorg voor jeugdigen is op te vatten als een keten die uit verschillende schakels bestaat. Ouders zijn zelf primair verantwoordelijk voor de opvoeding. Er lijkt sprake van een toenemende opvoedingonzekerheid en opvoedingsonmacht. Algemene voorzieningen, zoals het consultatiebureau, onderwijs en het algemeen maatschappelijk werk, bieden ouders steun om hun kinderen zonder problemen of achterstanden op te laten groeien. Wanneer er toch ernstige opgroei en opvoedproblemen ontstaan, kan het Bureau Jeugdzorg (BJZ) ingeschakeld worden. Zij beoordeelt de hulpvraag en beslist of er geïndiceerde jeugdzorg nodig is.

Provincie en gemeenten dragen de verantwoordelijkheid voor een zodanige afstemming en regie in hun beleid, dat op beleids- en uitvoeringsniveau concrete samenwerking plaatsvindt tussen instellingen, die te maken hebben met jeugd. Dit krijgt vorm in de zgn. "jeugdzorgketen". Wanneer we spreken over de jeugdzorgketen bedoelen we het samenhangende geheel van voorzieningen en maatregelen voor jeugdigen, dat als doel

heeft het bieden van optimale aandacht, zorg en bescherming, zodat elk kind zich zoveel mogelijk op zijn/haar eigen wijze kan ontwikkelen naar volwassenheid.

Signaleringssysteem Zorg voor Jeugd

Alle gemeenten in de provincie Noord Brabant hebben inmiddels besloten om over te gaan tot de invoering van het digitale signaleringssysteem "Zorg voor Jeugd": hiermee wordt de functie coördinatie van zorg vormgegeven en ondersteund. Dit signaleringssysteem omvat vier elementen: ketenregistratie, signaaluitwisseling, afspraken over zorgcoördinatie en het genereren van beleidsinformatie.

Uiteenlopende organisaties op het terrein van hulpverlening en welzijn kunnen betrokken zijn bij de zorg aan jeugdigen en hun gezinnen. Coördinatie van zorg speelt zich in de praktijk af op het snijvlak van het lokaal preventief jeugdbeleid en de geïndiceerde jeugdzorg, maar ook op het snijvlak van jeugdvoorzieningen en algemene voorzieningen. Het genereren van beleidsinformatie is van belang om trends en ontwikkelingen in de vraag van ouders/verzorgers en jeugdigen in beeld te brengen. Op basis daarvan kan op aanbodniveau bijgestuurd worden en kunnen vraag en aanbod beter op elkaar afgestemd worden.

De sluitende jeugdketen als opmaat voor een regionaal Centrum voor Jeugd en Gezin

Momenteel is er vanuit het programmaministerie Jeugd en Gezin veel aandacht voor het inrichten van een laagdrempelig, eerstelijns centrum voor alle jeugdigen en ouders: het Centrum voor Jeugd en Gezin. Hier zouden verschillende taken als opvoedingsondersteuning, jeugdgezondheidszorg, licht ambulante begeleiding en functies op het gebied van advies en melding kindermishandeling in de directe nabijheid van jeugdige en ouders aangeboden moeten worden. De samenwerking tussen de gemeenten in het Land van Cuijk en de structuur zoals beschreven in het rapport "Een sluitende Jeugdketen, Regio Land van Cuijk" biedt een goed vertrekpunt voor de verdere ontwikkeling naar een regionaal kader voor een Centrum voor Jeugd en Gezin dat verder lokaal ingevuld kan worden. Op 22 april 2008 zijn de volgende onderdelen van het Centrum voor Jeugd en Gezin Land van Cuijk (www.cjglandvancuijk.nl) van start gegaan:

- Nadrukkelijke samenwerkings- en overdrachtsafspraken tussen Radius (jongerenwerk), Regionaal Maatschappelijk Centrum, Stichting Mee, GGD en Stichting Thuiszorg.
- Eén telefonisch loket voor ouders en opvoeders.
- Eén digitaal interactief loket voor jeugd en jongeren.
- Werkmethodiek Triple P: Positief Pedagogisch Programma.

3.3 Gewenste situatie

Het streven is dat jongeren in Grave opgroeien tot zelfredzame en actieve burgers die betrokken zijn bij de samenleving. Daarbij is het van belang dat jongeren actief deelnemen aan voorzieningen voor 0 tot 23-jarigen, zonder dat zij in aanraking komen met hulpverlening of justitie. Het beleidsdoel voor de komende vier jaar op het gebied van preventief jeugdbeleid kan als volgt worden geformuleerd: Geen enkel kind mag belemmerd worden in zijn of haar ontwikkeling; om kinderen zo probleemloos mogelijk te kunnen laten opgroeien streven we naar het voorkomen van problematische opvoedingssituaties, ontwikkelingsachterstanden, schooluitval en ongewenst gedrag.

3.4 Benodigde acties

- **Evaluatie aanbevelingen nota jeugdbeleid**

De in paragraaf 3.2.1 genoemde 14 aanbevelingen worden geëvalueerd in 2009. Er wordt onderzocht welke aanbevelingen reeds zijn opgepakt en in welke mate de aanpak succesvol is (geweest) en welke aanbevelingen nog moeten worden uitgevoerd.

- **Creëren van een sluitende zorgstructuur**

De activiteiten in het kader van het traject 'sluitende jeugdketen regio Land van Cuijk' zijn een eerste stap om te komen tot een Centrum voor Jeugd en Gezin op regionale schaal. Een aantal zaken vraagt nog om verdere uitwerking en ook dient de structuur op onderdelen nog verder te worden geïmplementeerd.

- **Invoeren en verder vorm geven van het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd**

Per 2009 dienen de instellingen in de gehele provincie Noord-Brabant op het systeem aangesloten te zijn. Een systeem alleen kan echter niet alleen zorgen voor meer ketensamenwerking. Hiervoor is ook inzet en betrokkenheid van mensen voor nodig. Omdat ketenpartners inzicht krijgen in elkaars betrokkenheid weten zij elkaar in een vroeg stadium te vinden en kunnen zij acties op elkaar afstemmen.

- **Organiseren van netwerkbijeenkomsten**

Om een sluitende zorgstructuur te realiseren is het belangrijk dat partijen elkaar kennen. Dat er korte lijnen zijn en dat partijen weten welk 'gezicht' hoort bij de verschillende partners. Partners zien elkaar regionaal in een beleidsoverleg tussen de beleidsambtenaren Jeugd en de partijen in het werkveld: Radius, Politie, Regionaal Maatschappelijk Centrum, Bureau Jeugdzorg, GGD, Stichting MEE, Thuiszorg, Veiligheidshuis, GGZ en K2. Ook lokaal is het van belang om een netwerk jeugd (oa Jong in de Buurt, zie hoofdstuk 2) te hebben.

- **Aanpak overgewicht jeugdigen**

Landelijk is er de afgelopen jaren steeds meer aandacht voor overgewicht bij jongeren. Uit de gezondheidsprofielen van de GGD blijkt dat dit probleem zich ook in onze gemeente manifesteert. N.a.v. de gezondheidsprofielen en de nota lokaal gezondheidsbeleid is inmiddels gestart met een voeding en beweeg programma op zowel de basisscholen, als op het Merletcollege.

- **Alcoholpreventie Jongeren**

Regionaal is inmiddels een projectplan opgesteld. Dit projectplan richt zich op alcoholgebruik onder jongeren van 12 tot 25 jaar. Daarbij ligt de nadruk op de volgende drie hoofddoelstellingen:

- geen alcoholgebruik door jongeren onder de 16 jaar;
- het voorkomen van schadelijk alcoholgebruik onder jongeren tussen de 16 – 25 jaar;
- het voorkomen van openbare ordeproblematiek.

In 2008 is dit plan verder uitgewerkt, waardoor in 2009 kan worden gestart met de uitvoering.

3.5 Relatie met andere prestatievelden

Prestatieveld 1: het bevorderen van sociale samenhang en leefbaarheid. (Enerzijds: preventief beleid kan overlast op een later moment voorkomen/anderzijds: een goede sociale cohesie en bevorderen van leefbaarheid kan bijdragen aan voorkomen van problemen en biedt risicogroepen een sociaal netwerk)

Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning: we kiezen vooralsnog voor een apart loket voor jeugd en hun ouders, het Centrum voor Jeugd en Gezin. Voorzieningen voor ouders en jeugd worden niet ondergebracht in het Wmo loket. Dat maakt het belangrijk om wel tussen beide loketten tot goede afspraken te komen.

Prestatieveld 7: maatschappelijke opvang en steunpunten huiselijk geweld. Zowel maatschappelijke opvang als het steunpunt huiselijk geweld komen jeugdigen tegen. Goede afspraken over samenwerking zijn belangrijk.

Prestatieveld 8: openbare geestelijke gezondheidszorg. Ook hier gaat het om een goede afstemming waar het voorzieningen of activiteiten voor jeugd betreft.

Prestatieveld 9: verslavingszorg: samenwerking/afstemming tussen Novadic-Kentron en jeugdvoorzieningen. Enerzijds t.b.v. kinderen van verslaafde ouders, anderzijds t.b.v. verslavingsproblematiek bij jongeren

4. Prestatieveld 3: Informatie, advies en cliëntondersteuning

4.1 Inleiding

Dit prestatieveld, het geven van informatie en advies en cliëntondersteuning, heeft zowel een algemene als een individuele component. Met 'geven van informatie en advies' wordt bedoeld op activiteiten die de burger de weg wijzen in het veld van maatschappelijke ondersteuning. Het kan hierbij zowel gaan om algemene voorzieningen zoals (voldoende) informatiepunten, als om meer specifieke voorzieningen zoals een individueel advies, of hulp bij de verheldering van een ondersteuningsvraag.

Het is wenselijk dat de gemeente zich daarbij laat leiden door de 'één loket gedachte': een burger dient zich in principe niet vaker dan één maal tot de gemeente behoeven te wenden om over het gehele scala van voorzieningen de nodige informatie te verkrijgen. Daarbij dient de gemeente zich niet te beperken tot die voorzieningen waar zij zelf 'over gaat', maar ook informatie te geven over relevante aanpalende terreinen, zoals zorg en wonen.

Onder 'cliëntondersteuning' wordt verstaan de ondersteuning van een cliënt bij het maken van een keuze of het oplossen van een probleem. Cliëntondersteuning heeft de regieversterking van de cliënt (en zijn omgeving) tot doel ten einde de zelfredzaamheid en maatschappelijke participatie te bevorderen. Het kan informatie en advies, maar vooral ook uitgebreide vraagverheldering en kortdurende en kortcyclische ondersteuning bij keuzes op diverse levensterreinen omvatten. Cliëntondersteuning gaat een stap verder dan informatie en advies en richt zich op mensen die voor een vraag of een situatie staan die zodanig complex is dat de betreffende persoon het zelf en met zijn omgeving niet op kan lossen.

Enkele voorbeelden zijn:

- Wmo loket; digitaal, fysiek, telefonisch of bij mensen thuis
- ouderenadvisering, in combinatie met huisbezoeken
- cliëntondersteuning
- afstemming tussen verschillende vormen van cliëntondersteuning zoals Maatschappelijk Werk, MEE, Sociaal Raadslieden

In prestatieveld 3 van de Wmo wordt cliëntondersteuning genoemd als een activiteit van de gemeenten. Voor de gemeenten betekent dit voortzetting van de bestaande verantwoordelijkheid voor de ouderenadvisering, sociaal raadslieden werk en de algemene maatschappelijke dienstverlening. De verantwoordelijkheid voor de cliëntondersteuning voor mensen met (verstandelijke of lichamelijke) beperkingen en voor mensen met een psychische aandoening is nieuw.

Ook nieuw is een lokaal loket. In de landelijke handreiking wordt een algemene definitie gegeven van het lokaal loket: *“Een lokaal loket is een (gemeentelijke) voorziening, die informatie, vraagverheldering, advies, bemiddeling en vaak ondersteuning en toegang tot individuele voorzieningen biedt op de terreinen van wonen, zorg en welzijn”*.

De volgende kenmerken zijn daarbij essentieel:

- laagdrempeligheid
- via diverse wegen bereikbaar (minstens telefonisch, liefst ook fysiek en digitaal)
- professionele dienstverlening
- onafhankelijk t.o.v. zorgaanbieders
- kosteloze dienstverlening (niet voorzieningen)

4.2 Huidige beleid & ontwikkelingen.

4.2.1 Cliënt ondersteuning

Voor wat betreft cliënt ondersteuning kennen we op dit moment alleen de ouderenadvisering. Ouderenadvisering wordt in Grave uitgevoerd door de Rigom. De Rigom richt zich primair op burgers van 55 jaar en ouder én hun mantelzorgers. De Rigom heeft in haar visie opgenomen dat men de doelgroep wil bereiken via een zgn. "outreachinge werkwijze". Ouderenadviseurs (vrijwillig en professioneel) zijn daarbij een belangrijk instrument om ouderen actief op te zoeken en te ondersteunen in hun functioneren. Naast directe cliëntenondersteuning biedt de Rigom ook diverse voorzieningen aan, zoals de klussendienst, maaltijdvoorziening etc. Op dit moment zijn er nog geen afspraken gemaakt met de Rigom over samenwerking in het Wmo loket.

Cliëntadvisering voor mensen met een beperking en jonger dan 55 jaar kent de gemeente Grave momenteel nog niet. Wel zijn de eerste contacten gelegd met MEE. MEE is een onafhankelijke en objectieve ondersteuningsorganisatie voor alle mensen met een beperking. Mee wordt momenteel nog gefinancierd vanuit de ABWZ en heeft verder geen andere belangen dan die van de cliënt. Het College voor zorgverzekeringen (CVZ) eist van MEE wel dat ze contracten afsluit met gemeenten op inhoud (zonder financiële consequenties). Grave heeft inmiddels een intentieovereenkomst afgesloten met MEE en zal na vaststelling van deze nota in gesprek treden over een samenwerkingsovereenkomst.

4.2.2 Wmo loket

In december 2005 (in Grave Raadsbesluit van 20 december 2005) hebben de gemeenten in het Land van Cuijk een visiedocument Lokaal loket vastgesteld. Hiermee is gekozen voor een Wmo loket met de volgende uitgangspunten:

1. de opzet van lokale Wmo-loketten met de volgende kenmerken:
 - a. een laagdrempelig lokaal loket;
 - b. telefonisch, fysiek en digitaal bereikbaar;
 - c. kosteloze dienstverlening aan het loket;
 - d. een regionale aanpak en lokale uitvoering;
 - e. een WWZ-brede optiek;
 - f. inclusief de functies cliëntondersteuning en bemiddeling;
 - g. professionele dienstverlening;
 - h. onafhankelijk van zorgaanbieders;
 - i. een regiobrede digitale sociale kaart
 - j. een uniforme digitale aanvraagprocedure;
 - k. groeimodel met als uiteindelijke resultaat het hele proces van aanvraag tot zorgverlening
inclusief een klantvolgsysteem.
2. Een intensieve vorm van regionale samenwerking bij de opzet, inrichting en vormgeving van het Wmo-loket in de vorm van een groeimodel;
3. een brede woon-welzijn-zorg-variant van het lokale loket;
4. een diepe variant van het loket waarbij een aanvraag wordt ingenomen en het proces van afhandeling ervan in gang wordt gezet
5. een gezamenlijke opzet van een digitale sociale kaart voor alle WWZ voorzieningen
6. een uniforme digitale aanvraagprocedure inzake maatschappelijke ondersteuning.

Deze uitgangspunten zijn verder uitgewerkt in de implementatienota Wmo, die op 29 mei 2007 door de gemeenteraad van Grave is vastgesteld.

De gemeente Grave heeft (evenals de andere gemeenten in het Land van Cuijk) voor een groeimodel van het Wmo loket gekozen. Per 1 januari 2007 is de hulp bij het huishouden toegevoegd aan de Wvg voorzieningen en is er verder weinig veranderd in de uitvoering.

Met de opening van het nieuwe gemeentehuis, op 19 februari 2008, is de publieksbalie van start gegaan en beschikt de gemeente formeel over een Wmo loket (aparte balie voor de Wmo). In de praktijk melden burgers zich eerst bij de receptie, waar ze een volgnummer ontvangen voor het Wmo loket. Laagdrempelige aanvragen worden daar gelijk afgehandeld. Bij meer ingewikkelde vragen wordt de Wmo consulent ingeschakeld of een afspraak gemaakt met de Wmo consulent.

Tot op heden worden daar alleen de volgende producten afgehandeld:

- vervoersvoorzieningen
- woonvoorzieningen
- rolstoelen
- hulp bij het huishouden

Voor parkeerkaarten kan de burger zich bij de overige loketten van de publieksbalie melden. Voor overige informatie en voorzieningen wordt de burger door de loketmedewerker, of Wmo consulent doorverwezen naar betreffende instanties.

In januari 2008 is vanuit de gemeente een startbijeenkomst georganiseerd met diverse instanties over samenwerking met betrekking tot het lokale loket. De volgende instanties zijn daarbij aanwezig geweest:

- STBNO (o.a. Thuiszorg en consultatiebureau)
- ZVOM (nieuwe naam is Brabantzorg)
- Rigom (ouderenwerk)
- RMC (maatschappelijk werk)
- RGOG (overkoepelende organisatie van ouderenorganisaties in Grave)
- Radius (Welzijnsinstelling, Jongerenwerk, Vluchtelingenwerk en Vrijwilligerswerk)
- GGZ
- MEE (ondersteuningsorganisatie voor mensen met een beperking)
- Steunpunt Mantelzorg

Afgesproken is dat met alle organisaties aparte afspraken worden gemaakt na vaststelling van de beleidsnota. Ook hebben diverse instanties aangeboden om de Wmo consulenten voorlichting te geven over hun eigen producten.

Wel staan alle organisaties vermeld in de digitale sociale kaart. De sociale kaart is in 2008 ontwikkeld en beschikbaar voor zowel instellingen, als gemeentepersoneel, als burgers.

4.3 Gewenste situatie

De gemeente wil burgers ondersteunen ter bevordering van de participatie in de samenleving door:

- het realiseren van de informatie- en adviesfunctie: het bieden van voorzieningen en activiteiten, die burgers informeren en adviseren over de (gemeentelijke) voorzieningen binnen de Wmo;
- het regelen van de toegang tot de voorzieningen op het gebied van de maatschappelijke ondersteuning;
- het bieden van deskundige onafhankelijke cliëntondersteuning.

Momenteel is gekozen om te starten met een voorlopig loket. Dit is gebeurd met de gedachte dat het loket via een groeiproces uiteindelijk zal resulteren in het gewenste eindbeeld.

4.4 Beleidsacties

- **Samenwerking partners**

Het jaar 2008 is gebruikt als jaar waarin wordt bekeken hoe het loket loopt en is de tijd genomen om met de verschillende genoemde samenwerkingspartners de samenwerking goed op de rit te zetten. Deze partners zetten zich in voor onafhankelijke cliëntondersteuning en de (integrale) indicatiestelling. Met andere partners op het terrein van wonen, welzijn en zorg zullen afspraken worden gemaakt over hun participatie in het loket.

- **Evaluatie Lokaal loket**

Het jaar 2009 zal vooral in het teken staan van het evalueren van het verloop van 2008; hierover zullen te zijner tijd nadere voorstellen worden gedaan. De evaluatie zal in elk geval gestoeld zijn op basis van kwantitatieve gegevens en kwalitatieve gegevens, die in de loop der tijd door de gemeente, MEE en de Rigom worden verzameld en geregistreerd. Hierbij denken we in elk geval aan gegevens zoals aantallen cliënten met profiel (geslacht/leeftijd/kern/etc.), via welk kanaal is de cliënt binnengekomen, inhoud van de (zorg)vragen, klanttevredenheid.

- **Groeimodel Lokaal loket**

Op basis van de evaluatie zal een voorstel worden geformuleerd hoe het loket vanaf 2010 verder kan doorgroeien naar een loket waarin alle Wmo-doelgroepen worden bereikt en het loket ook een digitale verschijningsvorm kent.

4.5 Relatie met andere prestatievelden

Prestatieveld 6: gemeentelijke individuele voorzieningen zijn via het zorgloket toegankelijk. Waar mogelijk wordt in het loket direct de aanvraag afgehandeld en in ieder geval de procedure in gang gezet.

Prestatieveld 4: mantelzorgondersteuning en vrijwilligerswerk: mantelzorg moet deel uit gaan maken van het loket in die zin dat in het loket ook mantelzorgondersteuning geregeld kan worden en het aanbod met elkaar wordt afgestemd. Het vrijwilligerssteunpunt blijft op de huidige locatie, de bibliotheek.

Overige prestatievelden: op termijn moet het loket informatie en advies kunnen geven over alle prestatievelden. Alleen voor prestatieveld 2 kiezen we voorsnog voor een afzonderlijk loket in de vorm van het Centrum Jeugd en Gezin, waarbij een goede afstemming en aansluiting tussen beide natuurlijk belangrijk is.

5. Prestatieveld 4: Mantelzorg en vrijwilligers

5.1 Inleiding

Hoewel vrijwilligerswerk en mantelzorg naar inhoud en motivatie van de betrokkenen verschillen, zijn deze thema's voor de overzichtelijkheid van het aantal prestatievelden en het feit dat de overeenkomst gelegen is in de onbetaalde en niet-beroepsmatige inzet voor de naasten, in één prestatieveld benoemd. Het zal hier als regel gaan om algemene beleidsmaatregelen, minder vaak om individuele voorzieningen, al biedt de Wmo daartoe wel alle ruimte.

5.1.1 Mantelzorg

Bij het verlenen van mantelzorg gaat het om het bieden van iets extra 's dat qua duur en qua intensiteit de geschetste 'normale gang van zaken' overstijgt. Vaak is er - in tegenstelling tot 'normale' situaties in het huishouden - sprake van een situatie die wordt gekenmerkt door het in de knel komen van maatschappelijke verplichtingen en persoonlijke voorkeuren. Mantelzorg kan daarmee omschreven worden als langdurende zorg die niet in het kader van een hulpverlenend beroep wordt geboden aan een hulpbehoevende door personen uit diens directe omgeving, waarbij zorgverlening rechtstreeks voortvloeit uit de sociale relatie en de gebruikelijke zorg van huisgenoten voor elkaar overstijgt.

Mantelzorg neemt in Nederland een belangrijke plaats in binnen het geheel van de zorg en welzijn. Uit gegevens van het SCP blijkt dat er 3,4 miljoen mensen zijn die zich wel op een of andere manier voor een ander inzetten. Natuurlijk zijn deze mensen niet allemaal even langdurig en intensief bezig. Bij mantelzorg wordt uitgegaan van een zorgperiode van tenminste 3 maanden en een intensiteit van tenminste 8 uur per week. Niet dat andere varianten minder belangrijk zijn, maar langdurige en intensieve zorgverlening gaat vaak gepaard met overbelasting en ontwrichting van de eigen leefsituatie.

5.1.2 Vrijwilligersbeleid

De vrijwillige inzet van burgers, zowel informeel en ongeorganiseerd (kleinschalig burgerinitiatief) als in georganiseerd verband (vrijwilligersorganisaties en bijvoorbeeld sport), vormt een onmisbaar deel van de 'civil society'. Vrijwilligerswerk is ook bij uitstek het voertuig voor burgers om verantwoordelijkheid te nemen en niet alles van een ander of de overheid te verwachten. Met zijn vrijwillige inzet is de burger niet slechts consument van publieke diensten, maar levert hij actief een bijdrage. Hij geeft niet alleen zijn eigen 'meedoen' vorm, maar draagt ook bij aan het 'meedoen' van kwetsbare groepen. Belangenorganisaties van vrijwilligers wezen erop dat de formulering van dit prestatieveld de indruk wekt dat het vooral zou gaan om vrijwillige inzet in de zorg. Dit is echter niet de bedoeling. De doelstelling van de Wmo is 'meedoen' in de brede zin van het woord en het vereist dat vrijwillige inzet op alle terreinen van de samenleving ondersteund kan worden.

5.2 Huidige beleid & ontwikkelingen mantelzorgondersteuning.

De mantelzorgondersteuning zal een belangrijk onderdeel gaan uitmaken van het toekomstige gemeentelijk beleid om zodoende het overgrote deel van de informele zorg die o.a. door mantelzorgers wordt geleverd, te kunnen waarborgen. Expliciet mantelzorgbeleid is tot op heden nog niet geformuleerd, dus op dit terrein zal nieuw beleid ontwikkeld moeten worden. Dat de gemeente moet zorgen voor een goede ondersteuning voor mantelzorgers wil niet automatisch zeggen dat de gemeente ook alles zelf gaat organiseren en uitvoeren. Integendeel. Het ontwikkelen en uitvoeren van het ondersteuningsaanbod primair een taak is voor de organisaties en instellingen. Voor de gemeente is vooral een regisserende rol weggelegd. Vanuit ieders eigen verantwoordelijkheid en belang dient het aanbod verder op elkaar te worden afgestemd.

Bekend is dat mantelzorg veel voldoening kan geven, maar dat mantelzorgers vaak zwaar belast zijn. Het eigen leven dreigt in de knel te komen. Goede randvoorwaarden stimuleren de mantelzorgers om de zorg te (blijven) geven. Schatting is dat er circa 2400 mantelzorgers wonen in Grave, die langer dan 3 maanden en meer dan 8 uur per week mantelzorg verlenen. Mantelzorg is een groeiende vorm van zorg; dit komt door verschillende factoren. De toename van het aantal ouderen en tegelijkertijd het afnemen van het aantal jongeren geeft een druk. Mensen willen zolang mogelijk thuis blijven wonen en verzorgd worden. Naast deze wens vanuit de mensen zelf speelt ook een rol dat vanwege de almaar stijgende kosten van de zorg het verblijf in instituten zo kort mogelijk wordt gehouden, waardoor er ook meer zorg in de thuissituatie nodig is.

Mantelzorgondersteuning is een verzamelnaam voor voorzieningen en diensten, die de draagkracht van mantelzorgers vergroten of de draaglast verlichten.

Mantelzorgondersteuning is vanuit verschillende oogpunten van belang; het draagt mede bij tot goede zorg, de mantelzorger wordt in staat gesteld de zorg op een humane manier te verlenen zonder dat het eigen leven daarbij in de knel dreigt te raken etc. Ook vanuit het perspectief van de cliënt of zorgontvanger is het van groot belang; het kan bijdragen aan het waarborgen van een kwalitatief goede zorgrelatie. Mantelzorgondersteuning kent vele gezichten, van indirecte tot directe ondersteuning, van individuele tot collectieve ondersteuning. Het feit dat de doelgroep mantelzorgers in allerlei opzichten heel divers is samengesteld en elke mantelzorgsituatie weer anders is, maakt dat de ondersteuningsvragen ook heel divers zijn. In het algemeen kan worden gesteld dat de ondersteuningsvragen van mantelzorgers liggen op het snijvlak van wonen, welzijn, zorg en arbeid. Om gerichte mantelzorgondersteuning te kunnen bieden is het noodzakelijk dat een inzicht wordt verkregen van de daadwerkelijke wensen en behoeften, die onder de mantelzorgers leven. Ook is het belangrijk dat in contacten met zorgvragers ook aandacht is voor de positie van de betrokken mantelzorger(s).

De afgelopen jaren hebben de volgende regionale en lokale mantelzorgactiviteiten plaatsgevonden:

- Regionale mantelzorgcampagne

Met steun van de provincie Noord-Brabant is een publiciteitscampagne voor de gemeenten in de regio Maasland ontwikkeld en uitgevoerd. Deze campagne was een eerste aanzet om mantelzorgers zich bewust te maken van het feit dat men mantelzorger is, om zo op langere termijn te bewerkstelligen dat zij hun werk met plezier en in goede gezondheid (kunnen) blijven doen. De campagne was ook bedoeld om met mantelzorgers in contact te komen om hen bij het toekomstige beleid te betrekken.

De campagne bestond uit het publiceren van een aantal advertenties over mantelzorg in regionale en plaatselijke huis-aan-huis-bladen in de eerste maanden van 2006 en een huis-aan-huis-folder met een lokaal accent per gemeente. Mantelzorgers zijn gedurende de campagne opgeroepen zich te melden. In totaal hebben 52 mensen uit de gemeente Grave zich op die wijze aangemeld als mantelzorger en is een begin gemaakt met het aanleggen van een 'mantelzorgbestand'. Op zich is dit geen slechte 'score' te noemen, maar vergelijken we dit aantal met het geschatte aantal mantelzorgers dat in Grave volgens de genoemde landelijke schatting actief is, dan is er alle reden om de bewustwordingscampagne de komende tijd door te zetten.

- lokale mantelzorgdag

Een andere actie, die in 2006 volgde uit de regionale campagne, was het organiseren van een lokale mantelzorgdag. Inmiddels hebben 5 van de 6 regiogemeenten in Maasland deze dag achter de rug. In Grave vond deze plaats op 18 mei 2006. Hier stond centraal dat de mantelzorger een gezellige en ontspannende dag kreeg aangeboden.

Om inzicht te krijgen in de aard en intensiteit van hun zorgtaken en in hun wensen en behoeften ten aanzien van ondersteuning is ervoor gekozen om de aanwezige mantelzorgers een vragenlijst in te laten vullen. De resultaten worden neergelegd in een rapportage en vormen daarmee belangrijke bouwstenen voor het toekomstige mantelzorgbeleid.

- regionale mantelzorgdag

Verder is door de gezamenlijke gemeenten Maasland op 10 maart 2007 een regionale mantelzorgdag worden georganiseerd. Insteek hierbij was dat mantelzorgers in de regio de mogelijkheid kregen aangeboden om kennis te maken met allerlei instellingen uit de regio, die op een of andere wijze een aanbod hebben op het gebied van mantelzorgondersteuning. Na een korte presentatie van de instellingen zijn in verschillende workshops aan de hand van thema's belangrijke vraagstukken waar mantelzorgers mee worstelen bij de kop genomen. De informatiemarkt ter plekke vulde dit aan met meer gedetailleerde, op maat gesneden informatie voor de mantelzorger.

Individuele voorzieningen voor mantelzorgers (respitzorg).

Onder de Wmo is de gemeente verantwoordelijk voor de individuele ondersteuning van mantelzorgers. Hieronder wordt ook begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien mantelzorgers hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen. Een bekend voorbeeld van individuele ondersteuning die aan mantelzorgers wordt geboden is respitzorg. Respitzorg wordt in allerlei vormen door verschillende instanties aangeboden, zoals STBNO, Dichterbij, ZVOM, Vereniging Lichamelijk Gehandicapten (VLG), Vrijwillige Thuishulp Maasland en Rigom. Het kan gaan om oppasdiensten aan huis, dagverzorging/-opvang, tijdelijk overnemen van de zorg door professionals of vrijwilligers. Een eventueel gemeentelijk aanbod van individuele voorzieningen voor mantelzorgers dient aanvullend te zijn op de bestaande regelingen. Mantelzorgers kunnen voor individuele voorzieningen in aanmerking komen als zij die voorzieningen zelf nodig hebben. Met andere woorden de mantelzorger is zelf een persoon met een beperking volgens de omschrijving in de "Verordening Wmo" op grond waarvan voorzieningen kunnen worden aangevraagd. Daarnaast kan aan de zorgvrager ook een individuele voorziening worden verstrekt om de mantelzorger te ontlasten als er een indicatie bestaat voor de gevraagde voorziening (bijvoorbeeld een tillift).

Het grootste deel van de mantelzorgers zal echter geen beperkingen hebben en op die grond dan ook niet voor voorzieningen in aanmerking komen. Bij deze mantelzorgers kan echter ook behoefte bestaan aan ondersteuning als zij bijvoorbeeld tijdelijk de zorg niet kunnen leveren aan de zorgvrager.

Bij een zorgvrager die huishoudelijke verzorging ontvangt van een mantelzorger, kan recht op een voorziening bestaan in de vorm van "hulp bij het huishouden" als de mantelzorger uitvalt. In dat geval dient bij de zorgvrager een indicatie voor "hulp bij het huishouden" gesteld te worden. Deze indicatie kan in principe al gesteld worden als er nog geen directe behoefte bestaat aan de betreffende voorziening. Op het moment dat de mantelzorger uitvalt (bijvoorbeeld door vakantie of ziekte) kan dan op basis van de indicatie tijdelijke professionele huishoudelijke verzorging worden geleverd door één van de door de gemeente gecontracteerde zorgaanbieders. Bijzonder punt van aandacht is op welke wijze de jonge mantelzorger ondersteund kan worden.

Een andere situatie doet zich voor als een zorgvrager is geïndiceerd voor "persoonlijke verzorging" en een inwonende mantelzorger ervoor kiest deze persoonlijk verzorging op zich te nemen. Tot 1 januari 2007 was het dan mogelijk voor de huishoudelijke verzorging professionele hulp te krijgen, omdat de mantelzorger door het verlenen van de persoonlijke verzorging niet meer (helemaal) het huishouden kon doen. Deze constructie was bekend onder het begrip "uitruil". Onder de WMO is "uitruil" echter niet meer mogelijk. Bij de behandeling van de Wmo is duidelijk aangegeven dat er geen uitruil kan plaatsvinden tussen verschillende wettelijke regelingen (i.c. de Wmo en de AWBZ). Om een en ander ook na 1 januari 2007 nog mogelijk te maken dient de zorgvrager ervoor te kiezen de persoonlijke

verzorging in de vorm van een PGB te ontvangen. Met het PGB kan de mantelzorger worden "betaald" voor het verlenen van de zorg. De mantelzorger kan vervolgens met de ontvangen betalingen hulp bij het huishouden inhuren.

Op grond van het voorgaande wordt geconcludeerd dat het vooralsnog niet noodzakelijk is individuele voorzieningen beschikbaar te stellen aan mantelzorgers. Indien uit het onderzoek onder de mantelzorgers naar de behoefte aan ondersteuning blijkt dat individuele voorzieningen wel noodzakelijk zijn, dan zal dit standpunt nogmaals worden overwogen.

Subsidieregeling Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM).

De subsidieregeling Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg heeft als doel het ondersteunen van vrijwilligers en mantelzorgers op regionaal niveau door middel van het opzetten van goede uitvoeringsorganisaties op het gebied van de mantelzorg en de vrijwillige thuiszorg. Doelgroep daarbij zijn de mantelzorgers en vrijwilligers, die vrijwillige hulp verlenen aan hulpvragers, zoals chronisch zieken en gehandicapten.

In 2006 werd deze subsidieregeling uitgevoerd door het zorgkantoor. Er worden in regio Maasland op dat moment 2 projecten van gesubsidieerd, namelijk een project uitgevoerd door Rigom bestaande uit een oppasdienst, lotgenotencontactgroepen, vrijwillige huishulp en een Alzheimercafé en het project 'Ondersteuning mantelzorgers voor dementerende ouderen' van de Stichting ZVOM. Voor 2007 zijn de middelen van de subsidieregeling overgegaan naar die gemeenten (waar de uitvoerders van de projecten gevestigd zijn). Voor deze regio zijn deze middelen gegaan naar Oss en Landerd. Wel heeft de gemeente Grave (evenals Lith, Bernheze en Maasdonk) in 2007 een klein budget (€ 6.329) gekregen gebaseerd op het feit dat landelijk € 5 miljoen extra beschikbaar is gesteld. Vanaf 2008 zijn deze middelen objectief verdeeld via dezelfde verdeelsleutel als voor hulp bij het huishouden toegepast is. De gemeenten hebben de vrijheid om zelf invulling te geven aan de besteding van de beschikbare middelen. De genoemde regiogemeenten hebben met de Rigom en ZVOM afgesproken dat in 2007 en 2008 de activiteiten gecontinueerd kunnen worden. In 2008 is als onderdeel van de gemeentelijke regierol (zie ook onder beleidsacties) bevestigd in hoeverre en onder welke condities de projecten worden gecontinueerd vanaf 2009. In 2008 is dit ten dele gelukt. Dit komt omdat niet alle cijfers voldoende en tijdig beschikbaar waren. In 2009 wordt verder geëvalueerd alvorens te besluiten over 2010 en verder.

In de regio Land van Cuijk heeft het Steunpunt Mantelzorg in 2007 de CVTM middelen via centrumgemeente Boxmeer ontvangen. Formeel viel Grave niet onder deze regio en zou het Steunpunt Mantelzorg ook geen activiteiten voor Grave hoeven uitvoeren. Echter het Steunpunt heeft dat wel gedaan. In 2008 heeft gemeente Grave ervoor gekozen om bij wijze van pilot ook het Steunpunt Mantelzorg Land van Cuijk te subsidiëren. Hiervoor is de eenmalige impuls mantelzorggelden gebruikt. Om overlap tussen de twee regio's te voorkomen, is aan het Steunpunt Mantelzorg opdracht gegeven zich specifiek te richten op de mantelzorgers tot vijfenvijftig jaar en nauw samen te werken met Rigom en ZVOM, die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de mantelzorgers vanaf vijfenvijftig jaar.

5.3 Gewenste situatie mantelzorgondersteuning

De gemeente wil met haar toekomstige mantelzorgbeleid de Graafse mantelzorgers ondersteunen in hun mantelzorgtaak zodat zij hun taken zo lang, zo goed en zo gezond mogelijk kunnen blijven uitvoeren; de ondersteuning richt zich vooral op bewustwording, regie, participatie en preventie.

Hierbij lopen we aan tegen de volgende knelpunten:

- Mantelzorgers zijn over het algemeen moeilijk te bereiken; men is niet lokaal georganiseerd en men herkent zich lang niet altijd in de term 'mantelzorger';
- De mantelzorgers, die tot op heden in beeld zijn, zijn geen complete afspiegeling van de totale doelgroep. Vooral de jonge mantelzorger ontbreekt. Ook de stille

- De mantelzorger komt vaak met allerlei instanties in aanraking en ervaart daarbij nogal eens een bureaucratische rompslomp en een wirwar van regelingen en procedures. De mantelzorger kost dit relatief veel tijd en energie, die men liever aan de daadwerkelijke zorg wil besteden;
- De gemeente heeft binnen de Wmo een regisserende rol toebedeeld gekregen. De regisseursrol kan op allerlei manieren worden ingevuld. De gemeente heeft nog te weinig zicht op de wijze hoe deze rol kan of zal worden ingevuld;
- Instellingen en organisaties zijn veelal primair gericht op de cliënt en dus de zorgvrager. De situatie van de betrokken mantelzorger wordt lang niet altijd meegenomen bij de behandeling van de zorgvraag;
- Op basis van allerlei onderzoeken bestaat wel een algemeen beeld van de situatie van mantelzorgers, maar er ontbreekt een goed overzicht van de wensen en behoeften die in Grave leven bij mantelzorgers op het gebied van (gemeentelijke) ondersteuning;
- De stem van mantelzorgers klinkt tot nu toe te weinig door in het gemeentelijk beleid.

5.4 Beleidsacties mantelzorgondersteuning

Om bovengenoemde doelstelling te bereiken zullen verschillende beleidsacties in samenhang met elkaar in gang moeten worden gezet of reeds in gang gezette beleidsacties moeten worden geïntensiveerd. Deze beleidsacties zijn gelijktijdig ook aanknopingspunten voor de jaarlijkse tussenevaluaties, die zullen worden opgesteld met betrekking tot de uitvoering van het beleidsplan Wmo.

- **Vervolgen van de bewustwordingscampagne voor mantelzorgers.** Om mantelzorgers te kunnen bereiken is het belangrijk dat mensen zich herkennen in de term “mantelzorg” en zich hiermee identificeren. Dit is een belangrijke vereiste om deze doelgroep gericht te kunnen bereiken. De bewustwording kan via diverse kanalen worden gestimuleerd. De komende periode wordt nader bekeken op welke wijze hier verder vorm aan kan worden gegeven. Er wordt zoveel mogelijk aangesloten bij regionale initiatieven. Door de initiatieven en de respons daarop kan ook worden gebouwd aan een mantelzorgbestand. De stille mantelzorgers en jonge mantelzorgers hebben onze specifieke aandacht;
- **Mantelzorgondersteuning integraal meenemen in hulp- en dienstverlening.** In de contacten tussen instanties en zorgvragers dient altijd te worden nagegaan of er verdere ondersteuning van de mantelzorger(s) noodzakelijk danwel gewenst is. De gemeente kan hier concreet inhoud aan geven door in haar lokaal loket dit aspect steeds bewust mee te nemen in de benadering van haar cliënten. Vanuit haar regierol kan zij de structurele aandacht voor de mantelzorgondersteuning stimuleren bij haar zorg- en welzijnspartners;
- **Verder vormgeven van de gemeentelijke regierol.** De mantelzorgondersteuning is een gemeentelijke taak geworden, hetgeen niet betekent dat de gemeente alles zelf moet organiseren en uitvoeren. De gemeente zal haar verantwoordelijkheid nemen en haar rol als regisseur in het veld van mantelzorgondersteuning concreet inhoud moeten geven. Daarbij zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij regionale initiatieven. In elk geval zullen wij op basis van een analyse van de vraag- en aanbodkant gerichte activiteiten gaan ondernemen om de vraag- en aanbodkant nog beter op elkaar te laten aansluiten;
- **Analyse van de behoeften en wensen v.w.b. mantelzorgondersteuning.** Door het organiseren van een enquête voor mantelzorgers is een instrument in handen, waarmee de gemeente inzicht kan verkrijgen in de zaken, waar de mantelzorgers tegenaan lopen en graag in ondersteund willen worden. De rapportage, die is opgesteld over de resultaten van de gehouden enquête, vormt een belangrijke

bouwsteen voor het toekomstige mantelzorgbeleid van Grave. Daarbij zal worden gekeken op welke wijze de gemeente binnen haar eigen mogelijkheden en bevoegdheden initiatieven kan ontwikkelen of in samenspraak en samenwerking met betrokken instellingen en organisaties dit kan doen;

- **Vervolgen van de huidige activiteiten op het gebied van mantelzorgondersteuning.** Ondanks dat er nog geen expliciet samenhangend mantelzorgbeleid is ontwikkeld worden er op allerlei vlakken reeds ondersteuningsactiviteiten voor mantelzorgers georganiseerd, o.a. door de gemeente. Activiteiten, die reeds bestaan en goed functioneren, zullen worden behouden en –indien daartoe (maatschappelijke) ontwikkelingen aanleiding toe geven- worden geactualiseerd of aangepast. Een voorbeeld hiervan is de gemeentelijke regeling ten aanzien van in- en bijwonen mantelzorg. Een ander voorbeeld is de lokale mantelzorgdag, die in verschillende opzichten van grote betekenis is geweest en bv. jaarlijks zou kunnen worden georganiseerd;
- **Uitwerking van de subsidieregeling CVTM.** In 2008 en 2009 zullen de gemeenten in de regio Maasland nadere uitwerking geven aan de subsidieregeling CVTM, dit uiteraard in goed overleg met de instellingen die op dit moment uitvoering geven aan de CVTM-projecten.

5.5 Huidige beleid & ontwikkelingen vrijwilligersbeleid

Het ondersteunen van vrijwilligers is voor de gemeente een bekender terrein en is dan ook al meer ontwikkeld dan de ondersteuning van mantelzorgers. Vrijwilligerswerk is van grote betekenis voor individu en maatschappij. Het onverplichte karakter van vrijwilligerswerk betekent niet dat het vrijblijvend is. De betrokkenheid van vrijwilligers bij hun werk is groot en vrijwilligersorganisaties vragen op hun beurt om gemotiveerde en capabele krachten.

Om het vrijwilligersbeleid in de gemeente Grave gestalte te geven is in 2006 uitvoering gegeven aan een monitor vrijwilligersbeleid. Naar aanleiding hiervan is het rapport "Vrijwilligerswerk Grave belicht. Monitor Vrijwilligerswerk Grave" tot stand gekomen. Op basis van de 14 aanbevelingen en conclusies hieruit is er een actieplan geformuleerd waardoor vrijwilligersbeleid tot stand is gekomen.

De belangrijkste aanbeveling was om een Steunpunt Vrijwilligers Grave (SVG) op te zetten. Eind 2007 is het SVG gerealiseerd in de vestiging van BiblioPlus. De doelstelling van het steunpunt is:

"Het optimaliseren van het aanbod van sociale, maatschappelijke en sociaal-culturele voorzieningen in Grave, zowel kwantitatief als kwalitatief, zodat inwoners daar maximaal van kunnen profiteren".

Het steunpunt heeft een aantal kerntaken:

- het geven van informatie en advies;
- de bemiddeling van vraag en aanbod van vacatures voor vrijwilligers;

en op termijn:

- deskundigheidbevordering;
- promotie;
- ontwikkeling;
- belangenbehartiging.

Het SVG moet hiermee een structurele bijdrage kunnen leveren aan de versterking van het vrijwilligerswerk in de gemeente Grave. Deze bijdrage kan worden samengevat in een aantal ambities. Met een goed functionerend SVG kan op den duur bereikt worden dat:

- de toegankelijkheid tot het vrijwilligerswerk wordt vergroot, omdat zowel de vrijwilligers als de vrijwilligersorganisaties de weg weten te vinden naar de centrale informatiepunten;

- vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties deskundiger zijn in de uitvoering van hun werk, via een centraal punt voor deskundigheidsbevordering;
- het werk van vrijwilligersorganisaties wordt verlicht, omdat niet elke organisatie telkens het wiel zelf hoeft uit te vinden en mogelijk zelfs lastig werk kan uitbesteden;
- de sociale cohesie in de gemeente wordt bevorderd, omdat nieuwe groepen vrijwilligers kunnen worden bereikt;
- er kansen komen voor innovatie van het vrijwilligerswerk, met een centrum voor vernieuwing en verbreding van vrijwilligersinitiatieven.

Ook is er in Grave een Klankbordgroep vrijwilligers opgericht. De klankbordgroep vrijwilligers heeft een aansturende taak zodat vraag (vanuit vrijwilligers) en aanbod (vanuit SVG) kunnen worden bijgesteld op basis van ontwikkelingen. De Klankbordgroep kan informatie en signalen aanreiken en daarmee zorgen voor blijvend draagvlak.

In 2007 is het nieuwe subsidiebeleid vastgesteld. Daarin is ook beleidsregel met betrekking tot vrijwilligersbeleid vastgesteld: beleidsregel "Subsidie kader- en deskundigheidsbevordering vrijwilligerswerk". In dit kader kunnen vrijwilligers kosteloos aan cursussen en/of informatiebijeenkomsten deelnemen die door de gemeente of in opdracht van de gemeente georganiseerd worden. Daarnaast kunnen vrijwilligersorganisaties voor hun vrijwilligers een aansprakelijkheidsverzekeringen gratis afsluiten. De gemeente betaalt de kosten hiervoor.

Regionaal steunpunt vrijwilligerwerk Land van Cuijk

Momenteel loopt een project om een regionaal steunpunt Land van Cuijk op te zetten. Uitgangssituatie is een frontoffice in de 5 gemeente en één centrale backoffice.

5.6 Gewenste situatie vrijwilligersbeleid

Het doel van het vrijwilligersbeleid is de inzet van vrijwilligers in stand te houden door een voorwaardenschepend en stimulerend beleid. Vrijwilligers dragen bij aan de omvang en kwaliteit van de leefbaarheid in de (kleine) kernen, zij dragen bij aan de omvang en kwaliteit van de zorg en welzijn, bevorderen de sociale cohesie en vergroten de maatschappelijke betrokkenheid. De gemeente Grave wil daarom zich inzetten voor behoud van vrijwilligers.

Hierbij lopen we tegen de volgende knelpunten aan:

- Het uitgangspunt van de Wmo om de zorg voor elkaar te stimuleren en dit op een vraaggerichte manier te ondersteunen betekent voor ons dat er een evenwicht moet zijn tussen het belang van de vrijwilliger en dat van vrijwilligersorganisaties. Vrijwilligers kiezen voor dit werk, omdat ze (mensen) willen helpen, omdat ze het leuk vinden maar ook om er zelf iets aan te hebben: contacten leggen, iets om handen hebben, nieuwe dingen leren, capaciteiten inzetten, opstap naar betaald werk etc. Vrijwilligerswerk stelt steeds hogere eisen aan vrijwilligers. Onder druk van de overheid en wensen van de klant streven veel vrijwilligersorganisaties naar kwaliteitsverbetering. Dit vertaalt zich in de eisen, die worden gesteld aan de kwaliteit van vrijwilligers. Anderzijds neemt de behoefte aan vrijwilligers toe. Op korte termijn wordt geen drastische teruggang verwacht van het aantal vrijwilligers. Dit betekent niet dat er overal voldoende aanbod is;
- Door het minimale aantal uren voor het SVG kan er minimale ondersteuning geboden worden. Het steunpunt werkt nu met 4 vrijwilligers.
- Nieuwe taak van het steunpunt is de maatschappelijke stages voor scholieren.

5.7 Beleidsacties vrijwilligersbeleid

Om bovengenoemde doelstelling te bereiken zullen verschillende beleidsacties in gang moeten worden gezet of reeds in gang gezette beleidsacties moeten worden geïntensiveerd.

- **Actieve betrokkenheid Vrijwilligersteunpunt**

Het vrijwilligerssteunpunt is een belangrijke partner voor de gemeente bij het gestalte geven aan het beleid en de concrete uitvoering daarvan. In de komende jaren zal – nog meer dan voorheen- het vrijwilligerssteunpunt actief worden betrokken bij het gemeentelijk beleid. Daarbij zal met het oog op de Wmo kritisch worden gezien hoe de gekozen instrumenten wellicht nog beter dienst kunnen doen binnen de gekozen beleidskaders of dat andere instrumenten misschien beter aansluiten. Activiteiten waar aan kan worden gedacht zijn:

- Vrijwilligers(organisaties) in de toekomst nog beter toerusten door middel van gerichte deskundigheidsbevordering, die aansluit bij behoeften en wensen van de organisaties en vrijwilligers zelf en/of een directe link hebben met de Wmo;
 - Promoten van vrijwilligerswerk gericht op specifieke doelgroepen, bv. mensen met een beperking;
 - Informeren en adviseren van vrijwilligers(organisaties) bij (Wmo-)vraagstukken en hen informeren over relevante ontwikkelingen;
- **Realisatie van een regionaal steunpunt vrijwilligerswerk Land van Cuijk**
 - **Vervolgen van de huidige activiteiten op het gebied deskundigheidsbevordering en collectieve verzekeringen.**
 - **Opzetten regionaal vrijwilligerssteunpunt (regionale vacaturebank, regionale website)**
 - **Uitbreiden van de klankbordgroep.**
 - **Monitor vrijwilligersbeleid op termijn herhalen.**

5.8 Relatie met andere prestatievelden

Prestatieveld 3: informatie, advies en cliëntondersteuning: ook voor mantelzorgers zijn dit belangrijke functies, reden om mantelzorgondersteuning via het zorgloket aan te bieden.

Prestatieveld 5: het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en zelfredzaamheid: bij de realisatie van doelen op dit prestatieveld kunnen vrijwilligersorganisaties een belangrijke rol spelen. Veel activiteiten op het niveau van de wijk en het dorp worden door vrijwilligers opgezet.

6. Prestatieveld 5: Deelname aan het maatschappelijk verkeer

6.1 Inleiding

In dit prestatieveld gaat het om 'het bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en over het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch of psychosociaal probleem'. Hierbij kan gedacht worden aan het verbeteren van de toegankelijkheid van de woonomgeving en openbare ruimten zoals wijkcentra, gemeenschapsaccommodaties, sportaccommodaties, bibliotheek en het (nieuw te bouwen) sociaal cultureel centrum. Maar ook het organiseren van activiteiten met een recreatief of sportief karakter zodat ook specifieke doelgroepen daaraan kunnen deelnemen, is een goed voorbeeld.

Het gaat om voorzieningen die ten goede kunnen komen aan een ieder die daaraan behoefte heeft. De voorzieningen behoeven derhalve niet slechts gericht te zijn op mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem. Echter, er dient van tevoren wel nagedacht te worden over de gebruiksmogelijkheden van mensen met een beperking.

Bovenstaande kan gezien worden in de context van de 'dubbele vergrijzing': steeds meer ouderen worden steeds ouder. Ook Grave heeft met deze ontwikkeling te maken. Belangrijk is dat hierbij opgemerkt wordt dat de vergrijzing niet alleen als een probleem of bedreiging moet worden gezien. Een grote groep vitale ouderen zal nog volop participeren en een belangrijke bijdrage leveren aan de samenleving, bijvoorbeeld als mantelzorger of vrijwilliger.

6.2 Huidige situatie

Accommodaties

Parallel aan het opstellen van de Wmo-beleidsnota wordt een kadernota 'accommodatiebeleid' (wijkaccommodaties, maar ook scholen, sportkantine etc.) opgesteld. Het belangrijkste doel van deze kadernota zal zijn het stellen van kaders omtrent het beheer, de kernfuncties, leefbaarheid et cetera.

Daarnaast wil de gemeente een adequaat, eigentijds, toegankelijk en gespreid aanbod van welzijnsvoorzieningen voor activiteiten bevorderen waar bewoners graag aan meedoen en die bijdragen aan ontmoeting, ontplooiing, ontspanning, maatschappelijke deelname en sociale cohesie. Oorspronkelijk waren accommodaties voornamelijk ruimtebiedend, maar zij zullen ook steeds meer de functie van het (mede)organiseren van activiteiten en het stimuleren van ontmoeting moeten gaan bekleden.

Ook de ontwikkeling van Brede Scholen is in Grave een actueel thema. Op dit moment verkeren deze plannen in verschillende fasen van uitwerking. In de Brede School staat de ontwikkeling van het kind centraal, maar ook een aantal andere zaken die betrekking hebben op dit prestatieveld: integratie van zorgaspecten (i.v.m. toegankelijkheid en aansluiting op behoefte), versterken van sociale cohesie (door het bieden van ruimten voor activiteiten en ontmoeting) en fungeren als centrale ontmoetingsplek (hart van een wijk of buurt).

Voorzieningen

Het algemeen gehandicaptenbeleid ziet toe op het wegnemen van drempels die gehandicapten ervaren bij het deelnemen aan de samenleving. Toegankelijkheid, bruikbaarheid en bereikbaarheid van openbare gebouwen en de openbare weg staan centraal. Het algemeen gehandicaptenbeleid is niet vastgelegd in een specifieke nota. Er wordt uitvoering aan gegeven aan gehandicaptenbeleid door de vastgestelde deelverordening 'Zorg en gehandicapten' die onderdeel uitmaakt van de subsidieverordening Welzijn 2007.

Voor mensen met beperkingen of chronisch psychische of psychosociale problematiek staan alle algemene voorzieningen op het gebied van welzijn, ontmoeting, sport, cultuur open. Hiervan is een breed scala aanwezig. Veel algemene voorzieningen houden in meer of mindere mate rekening met mensen met beperkingen. De bibliotheek heeft een collectie grote-letterboeken en luisterboeken. Het zwembad organiseert zwemmen voor 55+. De reguliere voorzieningen zijn echter niet altijd geschikt of bruikbaar voor mensen met beperkingen. Op dit moment merken wij dat met name het vrijetijdsaanbod voor mensen met een psychische beperking zeer beperkt is.

In Grave zijn er verschillende sportverenigingen en culturele instellingen actief. Deze worden door de gemeente gesubsidieerd onder de voorwaarde een aanbod te creëren dat voor een ieder toegankelijk is. Daarnaast wordt vanuit de cluster Sociale Zaken voorzien in het minimabeleid en sociale activering. Ook dit zijn algemene voorzieningen die ervoor kunnen zorgen dat onder andere mensen met een beperking zelfstandig kunnen blijven functioneren in de samenleving.

Vanuit het oogpunt van gezondheid, de eigen ontwikkeling en ontplooiing van mensen acht de gemeente het van belang dat in principe iedere burger op een verantwoorde manier kan deelnemen aan enige vorm van sportbeoefening. Grave hecht veel waarde aan de positieve facetten van sportbeoefening. Naast de gezondheidsaspecten en eigen ontwikkeling is een belangrijk facet de sociale integratie van alle groepen in de samenleving. De sport is in het gemeentelijk MO-beleid van maatschappelijke waarde.

Wonen

Om mensen ertoe in staat te stellen zo lang mogelijk in hun eigen woning te laten wonen, moet er levensloopbestendig gebouwd worden. Hierover zijn prestatieafspraken gemaakt met de woningbouwverenigingen.

Voor de toegankelijkheid van openbare ruimte kunnen inwoners bellen met de bel- en herstellijn. Dit is een gemeentelijk telefoonnummer dat inwoners kunnen bellen om reparatiemeldingen door te geven aan de gemeente.

6.3 Gewenste situatie

Het doel is dat de inwoners van Grave, ongeacht hun beperking, in staat om zijn, in overeenstemming met hun eigen aanleg en mogelijkheden, maatschappelijk te participeren. De gemeente streeft ernaar bewoners hiertoe in staat te stellen en bevordert dat hen hiertoe mogelijkheden worden geboden.

6.4 Benodigde acties

- **Fysieke toegankelijkheid van voorzieningen**
De gemeente zet zich in voor een optimale fysieke toegankelijkheid van (publieke) voorzieningen in de gemeente voor mensen met een beperking.
- **Levensloopbestendig bouwen**
In Grave wordt de komende jaren een groot aantal woningen gebouwd. Hierbij dient voldoende aandacht te zijn voor levensloop bestendig bouwen en woonzorg/woonservice zones.
- **Sport en bewegen**
 - inzetten op meer mogelijkheden om te bewegen voor senioren en mensen met een beperking
 - inzetten op sportstimulering voor de jeugd
- **Subsidies**
 - specifieke aandacht voor het bieden van mogelijkheden voor activiteiten voor mensen met een beperking.

- aanpassing van de beleidsregel zorg en gehandicapten zodat deze Wmo-proof wordt.
- **Accommodatiebeleid**
 - Kadernota accommodatiebeleid, met daarin aandacht voor BTB (bereikbaarheid toegankelijkheid en bruikbaarheid), beheer, leefbaarheid en ontmoeting, ontplooiing en ontspanning
 - Onderwijshuisvestingsvisie met daarin aandacht voor brede scholen en voor BTB

6.5 Relatie met andere prestatievelden

Prestatieveld 1: leefbaarheid en sociale samenhang, levert een belangrijke basis om deel te kunnen nemen, ook voor mensen met een beperking.

Prestatieveld 6: individuele voorzieningen, omdat die het mogelijk maken voor mensen met een beperking om mee te doen.

7. Prestatieveld 6: Verlenen van individuele voorzieningen

7.1 Inleiding

De volledige naam van het zesde prestatieveld van de Wmo luidt: 'Het verlenen van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer'.

Het gaat hier, in tegenstelling tot prestatieveld 5, waarmee dit prestatieveld nauw verwant is, om individueel te verlenen voorzieningen, die aan de behoefte van het individu zijn aangepast.

De Wmo schrijft een wettelijke aanspraak voor op maatschappelijke ondersteuning, gerelateerd aan de aard en ernst van beperkingen van burgers. De aanspraak bestaat uit compensatie van deze beperkingen waarbij de gemeente een resultaatsverplichting heeft (voorheen een zorgplicht). De wettelijke aanspraak wordt niet geformuleerd in termen van recht op voorzieningen, maar is een omschrijving van het te bereiken resultaat. Ter compensatie van de beperkingen die men ondervindt worden er voorzieningen getroffen op het gebied van maatschappelijke ondersteuning die de burger in staat stellen om ten minste:

- Een huishouden te voeren;
- Zich te verplaatsen in en om de woning;
- Zich lokaal te verplaatsen per vervoermiddel;
- Medemensen te ontmoeten en op basis daarvan sociale verbanden aan te gaan.

In praktijk komt dit erop neer dat de gemeente een compensatieplicht heeft voor hulp bij het huishouden, vervoersvoorzieningen, rolstoelvoorzieningen en woningaanpassingen. Daarnaast zijn er algemene voorzieningen waarin de gemeente zelf kan bepalen welke verleend worden, zoals dagbesteding voor ouderen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, klussendiensten, algemeen maatschappelijk werk of vormen van psychosociale hulpverlening.

Dat individuele gebruikskarakter van de voorziening betekent overigens niet dat de gemeente het verlenen van die voorziening niet op collectieve wijze kan vorm geven. Denk bijvoorbeeld aan collectief vraagafhankelijk vervoer.

Uit de toelichting op de Wmo blijkt dat de omschrijving "mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem of een psychosociaal probleem" met betrekking tot prestatieveld 6 ruimer is gedefinieerd als de definitie van het begrip 'gehandicapte' in de WVG. In de WMO wordt uitgegaan van mensen met een chronische psychische aandoening of beperking, of een verstandelijke, lichamelijke of zintuiglijke handicap. Het gaat hier in alle gevallen om kenmerken van de persoon. Men is bijvoorbeeld door ouderdom slecht ter been geworden, is van kinds af aan zintuiglijk gehandicapt, of heeft door ziekte of door een ongeval een of meer lichaamsfuncties verloren. Verlies van zelfstandigheid en, vooral, een gebrek aan deelname aan het maatschappelijk verkeer, kan echter ook een gevolg zijn van problemen die iemand heeft in zijn relatie met anderen, met zijn sociale omgeving. In dat geval is sprake van een 'psychosociaal probleem'. Met de formulering 'deelname aan het maatschappelijk verkeer' is wél aangesloten bij de bewoordingen van de Wvg.

7.2 Huidig beleid

Individuele verstrekkingen

De woon-, vervoers- en rolstoelvoorzieningen, die voorheen op grond van de Wet voorzieningen gehandicapten werden verleend, zijn per 1 januari 2007 in het kader van het 'overgangsjaar' ongewijzigd gecontinueerd. Gelijkzeitig is de huishoudelijke verzorging (voorheen onder de AWBZ) in het kader van het overgangsjaar ongewijzigd gecontinueerd.

Op 18 september 2007 is de nieuwe Wmo-verordening door de Gemeenteraad vastgesteld. Ter nadere uitvoering hiervan zijn op 18 december 2007 door het college van B&W het financieel besluit en beleidsregels vastgesteld. De nieuwe regels betekenen voor het grootste deel continuering van het voormalige Wvg- en AWBZ-beleid. Voorafgaand aan de nieuwe Wmo verordening heeft de gemeente Grave samen met de vier andere gemeenten in het Land van Cuijk de notitie "Implementatie Wmo, vaststelling van kaders en uitgangspunten" opgesteld. Deze notitie is op 27 mei 2007 door de Gemeenteraad van Grave. In deze notitie zijn de uitgangspunten bij het verlenen van voorzieningen voor mensen met een beperking verder uitgewerkt in 21 conclusies en beslispunten. De belangrijkste worden hieronder toegelicht.

Eigen verantwoordelijkheid vs. Verantwoordelijkheid van gemeente

Zowel de oude als de nieuwe wetgeving stelt eisen aan de zelfredzaamheid van burgers. Veelal heeft dit de meest zichtbare vertaling op het financiële vlak. Een aanvrager betaalt op basis van inkomen een eigen bijdrage. Ook elders wordt er een beroep gedaan op de eigen verantwoordelijkheid van burgers. De wordingsgeschiedenis van de Wmo wijst duidelijk in de richting van subsidiariteit van de gemeentelijke hulpverlening. De gemeente faciliteert de zelfredzaamheid, maar dat komt aan bod als de mogelijkheden van de betrokkene zelf en in bredere zin van de maatschappij zijn uitgeput. Dit is een richtinggevend beginsel, dat niet verward moet worden met spijkerharde juridische regels over het wel of niet hebben van aanspraken. Er kunnen wel regels uit afgeleid worden, die vervolgens in een verordening vorm krijgen.

Eigen bijdragen

Bij het vaststellen van de beschikbare budgetten is door de Rijksoverheid rekening gehouden met de ontvangsten uit eigen bijdrage (op basis van de AWBZ-systematiek). In het verlengde hiervan is het logisch dat de gemeente ook eigen bijdragen toepast. Het invoeren van een eigen bijdrage past ook bij het uitgangspunt van de eigen verantwoordelijkheid van de burgers.

In het Besluit Maatschappelijke Ondersteuning zijn nadere grenzen gesteld aan de gemeentelijke beleidsvrijheid voor het opleggen van een eigen bijdrage en het vaststellen van een eigen aandeel (het voor eigen rekening blijvende deel van de kosten bij een financiële tegemoetkoming). Als hierna wordt gesproken over een eigen bijdrage wordt ook een eigen aandeel bedoeld.

Binnen de vastgestelde kaders kan de gemeente haar eigen beleid bepalen. In het door het college van B&W vastgestelde Financieel besluit maatschappelijke ondersteuning is de omvang van de eigen bijdragen nader geregeld.

Via een anti-cumulatiebeding wordt voorkomen dat de draagkracht zowel voor een AWBZ-eigen bijdrage als voor een WMO-eigen bijdrage wordt gebruikt. Het voorgaande betekent dat de draagkracht van de aanvrager maar één keer kan worden gebruikt voor het opleggen van een AWBZ- of WMO-eigen bijdrage. Een eigen bijdrage WMO is daarbij preferent op een AWBZ eigen bijdrage. Verder is het niet mogelijk een vermogenstoets toe te passen, maar wordt het inkomen uit vermogen wel betrokken bij het vaststellen van de draagkracht uit inkomen. Bij de verstrekking van rolstoelen mogen geen eigen bijdragen worden geheven. Bij de verstrekking van een roerende voorziening in eigendom of een woningaanpassing kan niet langer dan 3 jaar een eigen bijdrage worden geheven.

Het berekenen en het innen van de eigen bijdrage WMO moet worden uitgevoerd door het Centraal Administratie Kantoor Bijzondere Zorgkosten (CAK, de huidige uitvoerder van de eigen bijdrage AWBZ). De cliënt ontvangt, indien van toepassing, voor de WMO- en AWBZ-bijdrage slechts 1 rekening.

Primaat verhuizing

Ook onderdeel van de eigen verantwoordelijkheid is het uit de WVG bekende “primaat van verhuizing”. Een verhuizing naar een geschikte woning heeft in principe voorrang boven het aanpassen van een ongeschikte woning.

Van burgers mag verwacht worden dat zij voorzorg treffen om hun woonsituatie zo goed mogelijk af te stemmen op hun mogelijkheden en hun levensfase. De gemeenten faciliteren dit ook. In het Land van Cuijk hebben in de voorliggende perioden projecten gelopen waarin mensen werden uitgenodigd en ondersteund om hun woning “ouderenproof” te maken en zijn er projecten geweest rond het thema “mantelzorgwoning”.

Deze uitgangspunten, voorzorgprincipe, primaat van verhuizing, zijn niet eenvoudig in regels te vangen. Veel is maatwerk en komt tot stand in een wisselwerking tussen de gemeente en de burger. Soms kom je tegen dat een aanvrager zelf al “het primaat van verhuisd zijn” heeft gehanteerd en met vooruitziende blik maatregelen heeft genomen om passende huisvesting te vinden. Dat is echter lang niet iedereen gegeven. Vaak ontbreekt zelfs voldoende passende woonruimte en kan aan de afweging niet worden toegekomen.

Als uitgangspunt verdient het echter zeker zijn plaats. Het erin besloten appel op de burger en het appel aan de overheid en volkshuisvesters om te zorgen voor voldoende adequate woonruimte, staat recht overeind.

Protocol gebruikelijke zorg

Bij de huishoudelijke verzorging speelt eveneens een verzorgingsbeginsel, dat zich echter niet alleen richt tot de aanvrager zelf, maar tot zijn huishouden. Dit beginsel dat is neergelegd in het protocol gebruikelijke zorg, geeft weer dat als een persoon binnen het huishouden niet meer voor het huishouden kan zorgdragen, andere personen die taken overnemen tenzij er omstandigheden zijn die dat verhinderen. Kort gezegd komt het erop neer dat ook van de echtgenoot verwacht mag worden dat hij stofzuigt, ook al heeft hij het huishoudelijk werk voordien altijd aan zijn vrouw overgelaten. Onder de regelgeving van de AWBZ is dit beginsel nader uitgewerkt in het protocol gebruikelijke zorg. Deze handreiking voor de uitvoering werd gehanteerd door het CIZ bij de indicatiestellingen. Nu de gemeente zelf de verantwoordelijkheid voor indicatiestelling draagt gaat zij het protocol gebruiken als vertrekpunt. Het protocol heeft hiermee meer de status van een richtlijn gekregen dan een regel.

Indicatiestelling

Ten aanzien van de indicaties is de situatie vanaf 1 januari 2008 zo dat als uitgangspunt geldt dat de indicaties voor de WMO-voorzieningen in principe door de WMO-consulenten van de gemeente worden gesteld. In situaties waarbij sprake is van meervoudige problematiek, complexe aanvragen, samenloop met AWBZ voorzieningen, dan wel bij eventuele twijfel, wordt een extern medisch advies opgevraagd. Hiertoe zijn met diverse adviseurs contracten afgesloten (In de praktijk zijn nu vier indicatiestellers actief in het Land van Cuijk).

De gemeente als inkoper van hulpmiddelen

Deze oude en bekende Wvg-taak is onder de Wet maatschappelijke ondersteuning zoals gezegd als continuïteit overgepakt. Met uitzondering van het collectief vervoer (dat op een andere wijze is aanbesteed en in een groter samenwerkingsverband wordt vormgegeven), zijn de Wmo hulpmiddelen vanaf 2008 opnieuw aanbesteed. Deze aanbesteding heeft geleid tot 3 geselecteerde aanbieders van hulpmiddelen voor de klanten in de gemeenten van het Land van Cuijk.

Omgaan met persoonsgebonden budget

Het persoonsgebonden budget (PGB) is voor wat betreft de hulpmiddelen een nieuw fenomeen. Dat het PGB moet worden aangeboden en wordt aangeboden is onomstreden. De hoogte van het PGB was wel een mogelijk punt van discussie. In de gemeente Grave is er voor gekozen om de klant in alle vrijheid te laten kiezen voor deze optie. De hoogte is vastgesteld op 100% van de overeengekomen tarieven met de aanbieders van zorg en hulpmiddelen. De PGB-houder ervaart vaak de financiële verantwoording van zijn/haar PGB richting gemeente als belastend. Om aan deze (mogelijke) drempel tegemoet te komen kan de PGB-houder (gratis) gebruik maken van de ondersteunende diensten van de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De kosten van deze dienstverlening worden uit de gemeentelijke Wmo-middelen gedekt.

De gemeente als inkoper van hulp bij het huishouden

De Wmo geeft aan dat cliënten uit minimaal twee aanbieders een keuze moeten kunnen maken voor de zorg in natura. Het gaat hierbij om het aantal aanbieders en niet om het aantal contracten dat de gemeente afsluit. Ook van de zijde van de zorgvragers is aangegeven dat keuzevrijheid een belangrijk aspect is. Naast het verlenen van hulp bij het huishouden in natura zal deze voorziening ook als financiële tegemoetkoming of persoonsgebonden budget kunnen worden geleverd. Gezien het gegeven dat in de regio groepen wonen met een duidelijke eigen identiteit (mensen met diverse culturele achtergrond, verstandelijk en lichamelijk gehandicapt) is het belangrijk dat ook aan de behoefte van deze groepen kan worden voldaan. De aanbesteding voor hulp bij het huishouden vanaf 2008 heeft geleid tot 2 geselecteerde aanbieders van zorg voor de klanten in de gemeenten van het Land van Cuijk.

Daarnaast geldt specifiek voor de gemeente Grave dat (buiten de aanbesteding) een contract met Zorginstelling ZVOM is afgesloten voor het afnemen van hulp bij het huishouden voor mensen in die zorginstelling en de directe omgeving daarvan.

De invoering van de Wmo bood de gelegenheid om te kiezen voor een zeer taakgerichte functionele definitie of anders voor een combinatie van functionele en relatiegerichte definitie van hulp bij het huishouden. Het hulpaanbod wordt hiermee bij de tijd gebracht. Gemeenten bieden hulp aan in termen van het te bereiken resultaat i.p.v. in termen van de gebezigde financieringsstroom. De nadruk ligt dan op het zowel leveren van een dienst (het verrichten van huishoudelijk werk) als om de klant hierbij te betrekken (het bieden van ondersteuning op andere gebieden, signaleringsfunctie). Om inzicht te krijgen in de huishoudelijke werkzaamheden zijn de volgende vier categorieën hulp bij het huishouden vastgesteld:

Categorie A: Huishoudelijke werkzaamheden (alleen huishoudelijke hulp)

- Veel cliënten hebben hulp nodig in de huishouding voor het schoonmaken (= stoffen, stofzuigen en de afwas) van het huis.

Categorie B: Huishoudelijke werkzaamheden aangevuld met lichte ondersteuning

- lichte tot zware schoonmaakwerkzaamheden;
- verzorging kleding en linnengoed (wassen, strijken);
- boodschappen doen voor dagelijks leven;
- broodmaaltijdverzorging/warme maaltijd

Categorie C: Huishoudelijke werkzaamheden, aangevuld met organisatie van het huishouden

- Een deel van de cliënten heeft additionele hulp nodig bij het organiseren van het huishouden. Deze wordt vastgesteld op basis van de indicatiestelling en kunnen onder meer (tijdelijk) bestaan uit de volgende functies:
 - * opvang en/of verzorging van kinderen/volwassen huisgenoten;
 - * helpen met lichte vormen van zelfverzorging, niet zijnde persoonlijke verzorging;
 - * helpen met maaltijdbereiding;

* dagelijkse organisatie van het huishouden.

Categorie D: Huishoudelijke werkzaamheden aangevuld met hulp bij een ontregeld huishouden in verband met een psychische stoornis:

- instructie, advies en voorlichting gericht op het huishouden
- eenvoudige psychosociale hulp en observatie

De laatste categorie is de meest zware vorm van lichte hulp. Deze komt slechts incidenteel voor en vereist zeer veel maatwerk. De te contracteren aanbieders moeten deze hulp kunnen bieden, maar in voorkomende gevallen moet de gemeente de mogelijkheid hebben om elders een passender aanbod te kunnen inkopen.

Doelgroepdifferentiatie

Vanuit het verleden is de situatie ontstaan dat enkele kleine aanbieders in zeer beperkte omvang voor een specifieke wijk of kern of een kleine doelgroep diensten aanbieden. Onder het regime van de AWBZ was dit geen enkel probleem. Bij de inkoop via aanbesteding is dit aspect ook overeind gehouden, de gemeente heeft er immers geen enkel belang bij om dit hele gerichte zorgaanbod te willen verhinderen. Eerder heeft het maatwerk dat geleverd wordt een toegevoegde waarde. In de gemeente Grave zijn voor een beperkte specifieke doelgroep aanvullende afspraken gemaakt met Brabantzorg.

Welzijnsvoorzieningen

Naast bovengenoemde voorzieningen, zoals de hulp bij het huishouden, woon-, vervoers- en rolstoelvoorzieningen zijn er nog meer ondersteunende voorzieningen voor onze inwoners beschikbaar. Het betreffen de zogenaamde welzijnsvoorzieningen. Hiervoor is veelal wel een indicatie nodig, maar deze is eenvoudiger dan voor de eerder genoemde voorzieningen. Momenteel zijn deze voorzieningen nog niet verkrijgbaar via het Wmo loket, maar wordt de burger hiervoor doorverwezen naar de aanbieder. Het betreft de onder andere de volgende voorzieningen:

- Maaltijden
- Klussendienst
- Ouderenadviseur
- Boodschappendienst
- Bezoekersdienst
- Personenalarmering

7.3 Gewenste situatie

Het doel is dat in Grave goede, betaalbare en toegankelijke (of verkrijgbare) individuele voorzieningen zijn, waardoor inwoners, zo nodig met gebruikmaking van deze voorzieningen, zelfstandig kunnen blijven functioneren en kunnen blijven deelnemen aan het maatschappelijk verkeer.

Beoogd eindresultaat:

- **Snelheid van de dienstverlening**

Aanvraagformulieren, organisatie en werkprocessen zijn zodanig ingericht dat inwoners met behoefte aan voorzieningen op zo kort mogelijke termijn over een adequate voorziening kunnen beschikken.

- **Integrale dienstverlening**

Aanvraagformulieren, organisatie en werkprocessen zijn zodanig ingericht dat de hulp- en ondersteuningsvraag steeds integraal kan worden beoordeeld en dat bij de beoordeling zo min mogelijk overdrachtsmomenten voorkomen.

- **Kwaliteit van de dienstverlening**

Aanvraagformulieren, organisatie en werkprocessen zijn zodanig ingericht dat op ieder moment de rechtmatigheid en doelmatigheid van verstrekte voorzieningen kan worden beoordeeld en kan worden gerapporteerd.

- **Doorontwikkelen geïntegreerde dienstverlening**

De integratie van dienstverlening tussen gemeente, ouderenwerk en CIZ (Wmo en AWBZ) is nu minimaal. Gestreefd wordt om deze integratie ook bij de indicatie te realiseren. Zo wordt de klant minimaal belast.

7.4 Benodigde acties

- **Doorontwikkeling beleid individuele verstrekkingen**

Om per 1 januari 2008 de Wmo uit te kunnen voeren, heeft Grave samen met de gemeenten in het Land van Cuijk beleid ontwikkeld voor de individuele verstrekkingen. In feite is dit een continu proces.

- **Alle aanvragen via één loket**

Om de integraliteit van de behandeling van de zorgvraag te versterken en de toegang tot voorzieningen te verbeteren, worden alle aanvragen voor voorzieningen ingediend bij het gemeentelijke Wmo loket. (Zie ook prestatieveld 3).

- **Inzetten op het verkleinen van niet-gebruik van individuele Wmo-voorzieningen**

De toegankelijkheid van voorzieningen laat zich (deels) aflezen aan de hand van het gebruik ervan. Maakt iedereen die voor een voorziening in aanmerking komt, er ook gebruik van? Of zijn er mensen die (al dan niet bewust) de voorzieningen mijden, bijvoorbeeld omdat zij menen dat de hulpvraag stigmatiserend werkt of eenvoudigweg omdat zij er niet mee bekend zijn? Hoe staat het met de informatievoorziening en de inzet van communicatiemiddelen? De komende vier jaar zet de gemeente Grave zich in voor het verkleinen van het niet-gebruik van voorzieningen; hiervoor wordt een actieplan opgesteld.

- **Klanttevredenheidsonderzoek/ Evaluatie**

De nieuwe taken en verantwoordelijkheden van de gemeente brengen ook een nieuwe vorm van verantwoording afleggen met zich mee: horizontale verantwoording. Dat is een belangrijk begrip in de Wmo en betekent dat de gemeente meer dan voorheen verantwoording aflegt aan haar burgers over het gevoerde beleid op het terrein van maatschappelijke ondersteuning. Gemeenten moeten, om in beeld te krijgen wat burgers van de Wmo vinden, wettelijk elk jaar een onderzoek naar de tevredenheid van hun 'klanten' doen. Het gaat om de tevredenheid van vragers van *maatschappelijke ondersteuning*. Dit zijn alle mensen die zich individueel of collectief bij de gemeente of een instelling melden met een vraag naar maatschappelijke ondersteuning, en alle mensen die ongevraagd een vorm van maatschappelijke ondersteuning ontvangen.

Daarnaast is in 2008 het eerste jaar dat wordt gewerkt met de nieuwe verordening, e.d. Na afloop van dit jaar dient dit te worden geëvalueerd en indien nodig aangepast te worden.

7.5 Relatie met andere prestatievelden

Prestatieveld 3: het Wmoloket zorgt voor verstrekking van de voorzieningen en zal op termijn ook zorgen voor een toenemend bereik onder groepen die nu vanwege onbekendheid of andere drempels geen gebruik maken van voorzieningen.

Prestatieveld 4: onderdeel mantelzorg: bij aanvragen van huishoudelijke hulp door een overbelaste mantelzorger zullen wij niet verlangen dat iemand stopt met de mantelzorg, maar huishoudelijke hulp bieden wanneer de combinatie van factoren, waaronder mantelzorg, leidt tot overbelasting en basis kan zijn voor de indicatie van huishoudelijke hulp.

Prestatieveld 5: bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer: bekend is dat mensen met veel sociale contacten minder vaak een beroep doen op zorgvoorzieningen. Goede welzijnsvoorzieningen en goede invulling van prestatieveld 5 kan het beroep op zorg dus beperken.

8. Prestatieveld 7, 8 en 9: Maatschappelijke opvang, verslavingsbeleid, OGGZ

8.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de prestatievelden 7, 8 en 9 behandeld. Er is bewust gekozen om deze prestatievelden onder te brengen in één hoofdstuk, gezien de samenhang en overlap van deze prestatievelden.

8.1.1 Maatschappelijke opvang

Maatschappelijke opvang is het tijdelijk bieden van onderdak, begeleiding, informatie en advies aan personen die, door een of meer problemen, al dan niet gedwongen, de thuissituatie hebben verlaten en niet in staat zijn zich op eigen kracht in de samenleving te handhaven. Maatschappelijke opvang is een tijdelijke voorziening voor dak- en thuislozen voor een inmiddels landelijk geaccepteerde periode van maximaal 6 maanden. Maatschappelijke opvang kent ook een directe relatie met het gemeentelijke jeugdbeleid. Het doel van maatschappelijke opvang is om dak- en thuislozen onderdak te bieden en deze mensen vervolgens zo optimaal en zo zelfstandig mogelijk te laten functioneren in de samenleving. Het maatschappelijk effect is dus het herstellen van de zelfredzaamheid van mensen, mensen de gelegenheid te bieden om maatschappelijk te participeren en daarvoor op lokaal niveau voorwaarden te scheppen. De Wmo draagt de gemeente(n) deze taak op. De gemeente heeft daarom de regietaak voor de toeleiding naar zorg en voor de samenwerking tussen partijen.

8.1.2 Verslavingsbeleid

Verslavingsbeleid is het ontmoedigen van het (overmatig) gebruik van genotmiddelen en het beperken van de risico's van het gebruik voor de gebruiker zelf en de omgeving van de gebruiker. Verslavingsbeleid is daarom maatschappelijke zorg voor verslaafden in de context van de sociale en maatschappelijke gevolgen voor de gebruiker en de samenleving. Bestrijding van overlast in de omgeving door verslaving maakt daar onderdeel van uit. Verslavingsbeleid is ook een aspect van het lokale gezondheidsbeleid. Bovendien bestaat er een directe relatie met het gemeentelijke jeugdbeleid. Het doel van het lokale verslavingsbeleid is het voorkomen of beperken van gezondheidsrisico's en maatschappelijke problemen die voortvloeien uit het overmatig gebruik van alcohol en drugs. Verslavingsbeleid richt zich met een sluitend aanbod van maatregelen primair op herstel en zonodig op het bieden van opvang, waarbij het herstellen van de zelfredzaamheid van mensen en het zo optimaal en zo zelfstandig mogelijk functioneren in de samenleving voorop staat. Het maatschappelijk effect is het bieden van de mogelijkheid om maatschappelijk te participeren, waarvoor op lokaal niveau voorwaarden worden gecreëerd. De Wmo draagt de gemeente(n) deze taak op. De gemeente heeft daarom de regietaak voor de toeleiding naar zorg en voor de samenwerking tussen partijen.

8.1.3 OGGZ

Openbare Geestelijke Gezondheids Zorg (OGGZ) is het signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de openbare geestelijke gezondheidszorg, het bereiken en begeleiden van kwetsbare personen en risicogroepen, het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering van de OGGZ. OGGZ is ook een aspect van het lokale gezondheidsbeleid en het gemeentelijke jeugdbeleid.

Het doel en tevens het maatschappelijk effect van OGGZ is het voorkomen van problemen en de daaruit voortvloeiende individuele en maatschappelijke schade bij mensen met (latente) psychische problematiek. Ook het aanpakken van (complexe) psychische

problemen bij individuen en groepen, waarvoor de reguliere vraaggestuurde weg naar behandeling en hulpverlening niet open staat is een doel van OGGZ. Uiteindelijk gaat het om het herstel van de zelfredzaamheid en de gelegenheid om maatschappelijk te participeren voor mensen met een ernstige psychische en/of psychosociale problematiek en daarvoor op lokaal niveau voorwaarden te scheppen. De Wmo en de Wet collectieve preventie volksgezondheid dragen de gemeente(n) deze taak op. De gemeente heeft daarom de regietaak voor de toeleidingsactiviteiten naar zorg en voor de samenwerking tussen partijen.

8.1.4 Financiering

Maatschappelijke opvang en verslavingszorg werden gefinancierd middels een rijksuitkering aan zogenaamde centrumgemeenten, die vervolgens verantwoordelijk zijn voor deze zorg in hun regio. Oss is centrumgemeente voor Brabant Noord Oost. Deze regelingen zijn nu ondergebracht in de Wmo, maar financiële stromen zijn ongewijzigd. Dat betekent dat Oss ook onder de Wmo de middelen voor Brabant Noord Oost blijft ontvangen en in overleg met betrokken gemeenten het beleid moet vaststellen.

OGGZ (Openbare geestelijke gezondheidszorg) is nu toegevoegd. De financiering van dit terrein zal op dezelfde manier verlopen als bij de beide anderen, dus ook hier is Oss nu als centrumgemeente verantwoordelijk voor besteding van de gelden in de regio.

Voor het steunpunt huiselijk geweld is Den Bosch centrumgemeente, ook voor onze regio. Dat geldt ook voor vrouwenopvang.

8.2 Huidig beleid

8.2.1 Maatschappelijke opvang

In de regio Brabant Noord Oost (BNO) is maatschappelijke opvang toevertrouwd aan de Stichting Maatschappelijke Opvang Verdihuis. Uitgangspunt voor de organisatie van de maatschappelijke opvang is dat dit voor de betrokken regiogemeenten budgetneutraal dient te verlopen. De betreffende specifieke rijksuitkering is dan ook voor Oss, de verantwoordelijke centrumgemeente, richtinggevend. De in 2005 vastgestelde beleidsnota maatschappelijke opvang is tot nu toe de basis voor het voor het regionaal beleid. In 2007 zijn in hoofdzaak de volgende activiteiten uitgevoerd:

- crisisopvang
- passantenverblijf
- doorstroom en begeleid wonen
- begeleid wonen ex-verslaafden (samen met Novadic-Kentron)
- sociaal pension (AWBZ-financiering)

Verder is aandacht besteed aan het realiseren van een aparte crisisopvang voor jongeren tussen 16 en 23 jaar (samenhang met prestatieveld 2), snellere uitstroom van cliënten (samen met ketenpartners) van begeleid wonen naar zelfredzaamheid en het realiseren van een woontussenvoorziening.

8.2.2 Verslavingsbeleid

Het verslavingsbeleid wordt in de regio BNO uitgevoerd door de Stichting Novadic-Kentron netwerk voor verslavingszorg. Novadic-Kentron en het Verdihuis hebben samenwerkingsafspraken gemaakt op het gebied van crisisinterventie, wederzijdse consultatie en begeleid wonen voor dak- en thuisloze verslaafden.

Evenals bij maatschappelijke opvang is voor verslavingsbeleid het uitgangspunt dat de uitvoering ten opzichte van de specifieke rijksuitkering budgetneutraal dient te verlopen. Ook hier is voor Oss, de verantwoordelijke centrumgemeente, de specifieke rijksuitkering richtinggevend. In 2007 zijn in hoofdzaak de volgende activiteiten uitgevoerd:

- preventie en voorlichting en advies op het terrein van onderwijsondersteuning, jongeren, jeugdhulpverlening, opvoedingsondersteuning, lokaal gezondheidsbeleid en outreachend veldwerk

- ambulante zorg met aanmeldspreekuren, intake, casemanagement en begeleiding en behandeling
- begeleid wonen van ex-verslaafden (in coproductie met SMO Verduhuis)

8.2.3 Openbare Geestelijke gezondheidszorg (OGGZ)

In 2003 is het Platform OGGZ Brabant Noord Oost opgericht om op regionaal niveau te komen tot het formuleren en uitvoeren van OGGZ beleid. In dit verband omvat OGGZ alle activiteiten op het gebied van de geestelijke volksgezondheid die niet worden uitgevoerd op geleide van een vrijwillige en individuele hulpvraag.

In het door de GGZ Oost Brabant, Novadic-Kentron, Maatschappelijk Werk regio Maasland, regio Uden-Veghel en Land van Cuijk, het Verduhuis, het Zorgkantoor, Zorgbelang Brabant (voorheen RPCP), de GGD Hart voor Brabant en de regiogemeenten ondertekende convenant zijn de doelstellingen voor OGGZ beleid nader omschreven. Uitgangspunt is het realiseren van een adequaat basisaanbod met als speerpunten:

- het regelen van crisisopvang en acute zorg;
- het organiseren van bemoeizorg;
- zorg voor dak- en thuislozen;
- preventieactiviteiten (collectieve GGZ);
- het beschikbaar zijn van een sociale kaart;
- de organisatie van psychosociale hulpverlening bij rampen;
- signalering en beleidsadvies voor de deelnemende gemeenten;
- het organiseren van de onderlinge consultatie tussen de OGGZ partners;
- ketenvorming voor advies en hulp bij huiselijk geweld.

Uitgangspunt is hierbij ook dat de inrichting en uitvoering van OGGZ activiteiten en de realisering van de geformuleerde speerpunten voor de gemeenten in principe budgetneutraal verlopen. De financiering zal moeten worden gevonden binnen de middelen van de deelnemende instellingen. Voor specifieke projecten, zoals het in 2006 gestarte project bemoeizorg, worden incidenteel gemeentelijke middelen beschikbaar gesteld.

Nieuw is dat met ingang van 2007 AWBZ middelen voor openbare geestelijke gezondheidszorg, die voorheen rechtstreeks naar de instellingen gingen, aan de specifieke rijksuitkering maatschappelijke opvang en verslavingsbeleid zijn toegevoegd. Daarnaast ontvangt elke gemeente vanaf 2007 via de jaarlijkse Wmo uitkering middelen voor collectieve OGGZ preventie (zorgvernieuwingsprojecten).

Inmiddels is gebleken, dat de aan de centrumgemeente toegekende middelen ontoereikend zijn om het GGZ Oost Brabant mogelijk te maken alle bestaande activiteiten zonder meer voort te zetten. Dit overhevelingstekort wordt eenmalig door gemeenten gedekt via de kadernota 2009. De bestaande activiteiten zijn in 2008 voortgezet in afwachting nadere afstemming tussen gemeenten en instelling.

Een belangrijke constatering binnen de openbare geestelijke gezondheidszorg is dat de ziekte depressie met stip is doorgedrongen tot de top-3 van de volksziekten. Naar verwachting neemt de omvang van deze ziekte alleen maar toe. Psychische stoornissen zijn een belangrijke oorzaak van arbeidsongeschiktheid en ziekteverzuim.

Vriendendienst GGZ

Daarnaast subsidiëren de 5 gemeenten in het Land van Cuijk ook de Vriendendienst GGZ. De Vriendendienst richt zich op mensen met ernstige en langdurige psychische problemen en heeft als doel het doorbreken van het sociaal isolement van de cliënt en de mantelzorger te ontlasten. Dit gebeurt door een vrijwilliger te koppelen aan een cliënt. Gezamenlijk ondernemen de cliënt en de vrijwilliger allerlei activiteiten gebaseerd op gemeenschappelijke hobby's en interesses. Daarnaast wordt voorlichting en advies gegeven aan de mantelzorgers.

8.2.4 Steunpunten huiselijk geweld

De gemeente 's-Hertogenbosch ontvangt als centrumgemeente rijksmiddelen voor advies- en steunpunten huiselijk geweld. Met deze middelen wordt door de centrumgemeente het rijksbeleid uitgevoerd om voor de veiligheidsregio Brabant Noord één advies- en steunpunt te realiseren. In maart 2006 is dat Advies- en Steunpunt Huiselijk Geweld gestart.

Het regionaal veiligheidshuis Maas en Leijgraaf is reeds sinds 2006 actief en zal aanvullend een monitorfunctie vervullen in de combinatie criminaliteit en hulpverlening.

Recent is besloten om extra communicatie in te zetten om de bekendheid van het centrale advies- en steunpunt te vergroten.

8.2.5 Vrouwenopvang

Voor de regio BNO wordt vrouwenopvang geregeld onder verantwoordelijkheid van de centrumgemeente 's-Hertogenbosch. Voor de regio BNO is geen specifiek beleid op het terrein van vrouwenopvang ontwikkeld. Het is daarom nodig met het oog op beleidsvoorbereiding van en besluitvorming over activiteiten in de regio BNO met de gemeente 's-Hertogenbosch gestructureerd te overleggen. Een dergelijk overleg ontbreekt tot nu toe. De gemeente Oss zal het initiatief nemen om regionaal overleg op te starten.

8.3 Gewenste situatie

Eind 2007 is regionaal (BNO) afgesproken in 2008 te bezien of herijking of aanscherping van het bestaande beleid nodig is (begin 2009 vindt regionale afstemming hierover plaats). Dit betreft niet alleen maatschappelijke opvang, maar ook de openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg. Om een integrale benadering mogelijk te maken en de opgedragen regietaak voor gemeenten uitvoerbaar te maken, is het gewenst in samenhang met het traditionele beleidsveld verslavingszorg en het nieuwe terrein openbare geestelijke gezondheidszorg, niet langer van producten uit te gaan maar van integrale aandachtsgebieden en afspraken te maken over de inzet van de verschillende instellingen, uitgaande van een maximale verblijfsduur van 6 maanden in de maatschappelijke opvang. De volgende aandachtsgebieden en interventies worden onderscheiden:

- het bereiken van kwetsbare groepen en risicogroepen door
 - het herkennen van risicofactoren en probleemsituaties
 - het opsporen, contact leggen en contact houden met kwetsbare mensen
 - het toeleiden naar zorg van kwetsbare mensen
- het begeleiden van kwetsbare groepen en risicogroepen door
 - het vergroten van sociale steun
 - ondersteuning bij het dagelijks functioneren
 - belangenbehartiging
 - begeleiding/behandeling van psychische, verslavings- en/of somatische problemen
 - voorkomen van terugval
- het functioneren als meldpunt voor signalen van crisis of dreiging van crisis bij kwetsbare personen en risicogroepen en het organiseren en uitvoeren van de crisisopvang
- het tot stand brengen van afspraken tussen betrokken organisaties over de uitvoering

8.4 Benodigde acties

De volgende acties zijn nodig gedurende de periode 2008-2011 om de gewenste situatie te bereiken:

- **Opvang, begeleiding en doorstroming met regionale vervolgttrajecten wonen** (mede in relatie tot het te ontwikkelen Stedelijk Kompas en het project nazorg)
- **Realiseren van maatschappelijke opvang voor jongeren van 16-23 jaar in samenhang met jeugdbeleid**
- **Alcohol en jongeren in samenhang met het lokale gezondheidsbeleid en het alcoholproject Brabant Noord Oost**

- **Toeleiding naar zorg**
 - continuering bemoeizorgproject
 - continuering consultatie en begeleidingsactiviteiten huiselijk geweld
- **Collectieve preventie**
 - preventie depressie en angststoornissen, mede gericht op allochtone vrouwen
 - preventie gericht op KOPP (kinderen van ouders met psychiatrische problemen)
- **Zorgvernieuwing**
 - continuering ondersteuning ex-GGZ-cliënten (Stichting Door en Voor) op basis van subregionale afstemming

8.5 Relatie met andere prestatievelden

Prestatieveld 1: leefbaarheid en sociale samenhang: zoals daar al vermeld draagt de OGGZ middels het project bemoeizorg bij aan het beperken van overlast in de buurt.

Prestatieveld 2: jeugdpreventie en opvoedingsondersteuning: gemeenschappelijk actiepunt is de realisering van een crisisopvang voor jongeren.

Prestatieveld 5: bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer: met name preventieactiviteiten vanuit de OGGZ kunnen bijdragen aan de mogelijkheden van mensen met een psychische beperkingen om 'gewoon' mee te doen in de samenleving.

9. Financiën en communicatie

Om vorm te kunnen geven aan de uitvoering van het Wmo beleid en de regierol van de gemeente Grave daarin, nemen communicatie en financiën een belangrijke rol in. Dit bleek ook uit de opmerkingen gemaakt tijdens de discussiebijeenkomst met burgers op 17 september jongleden.

9.1 Financiën

De negen prestatievelden van de Wmo bevatten een breed scala aan beleidsterreinen. Deze beleidsterreinen zijn veelal niet onder te verdelen bij een enkel prestatieveld. Voor een compleet financieel overzicht van de Wmo zou de gemeentebegroting opnieuw moeten worden ingericht, wat weer niet correspondeert met de BBV. Onderwerpen als jeugd, bibliotheek, kunst, wonen, accommodatiebeleid, veiligheid, et cetera hebben allemaal te maken met de Wmo. Dit financieel overzicht beperkt zich derhalve tot de specifieke Wmo uitkering en de nieuwe taken/beleidsterreinen die de gemeente met de komst van de Wmo erbij heeft gekregen. De begroting 2009 is indexering en nieuwe taken achterwegend latend, vergelijkbaar met 2010 en verder.

2009 (indexering is nog niet volledig verwerkt)

Ontvangsten voor nieuwe Wmo taken:		€ 1.206.725,-
Integratie uitkering	€ 1.106.725	
Eigen bijdrage	€ 100.000	

Uitgaven nieuwe Wmo taken:		€ 1.206.725,-
----------------------------	--	---------------

Stelpost WMO (buffer)	€ 50.215	restpost
Hulp bij het huishouden	€ 600.000	
PGB	€ 175.000	
Vorming training en advies VTA	€ 1.000	
Dure Woonvoorzieningen WVG (DWAP)	€ 50.000	
Besluit AWBZ gemeenten BBAG (vervoer)	€ 175.000	
Uitvoeringskosten	€ 65.000	
Subsidie BPR	€ 4.000	
Dienst bij wonen met Zorg	€ 18.288	

CVTM:

- PTH	€ 11.852
- Steunpunt mantelzorg	€ 18.750
- Breincafé	€ 450
- Respijtzorg en mantelzorgondersteuning	€ 5.907
- Dementieconsulent	€ 3.510

GGZ:

- stichting door en voor	€ 1.890
- bemoeizorg	€ 5.480
- regionaal Kompas	€ 6.983
- vriendendienst LvC	€ 8.400

Activiteitenbudget Wmo	€ 5.000
------------------------	---------

(voor kleinschalige burgerinitiatieven ter bevordering van deelname aan de maatschappij)

Gedurende de looptijd van deze nota wordt elk jaar een werkplan gemaakt, waarin uitvoering wordt gegeven aan deze kadernota.

9.2 Communicatie

Discussieavond 17 september

Op 17 september is er voor de inwoners van gemeente Grave een werkconferentie Wmo georganiseerd. Circa 40 Graafse inwoners hebben zich aangemeld voor deze bijeenkomst. Na een inleiding van wethouder Opsteegh en van BPR lid, de heer Martin, is in een viertal werkgroepen gediscussieerd over de Wmo. De discussie ging zowel over de kaders, als over de uitwerking en procedures. Hieronder worden de belangrijkste opmerkingen weergegeven.

Doelgroepenbeleid:

- activiteitenruimte voor mensen met een geestelijke beperking
- integratie en verbinding van doelgroepen
- aandacht voor de groep tussen jongeren en senioren
- integratie van groepen hoeft lang niet altijd goed te zijn, accepteer ook verschillen, maar laat iedereen in zijn waarde

Wijken en buurten:

- wijkcentra toegankelijker, langere openingstijden, open inloop, lage drempel
- burgerinitiatieven ondersteunen
- aandacht voor innovatie
- eigen verantwoordelijkheid van de burger bij sociale samenhang

Mantelzorg en vrijwilligers:

- flexibele opstelling t.a.v. aanbouw bij mantelzorg
- maatschappelijke stages meenemen in vrijwilligersteunpunt
- vangnet bij mantelzorg (ook noodvoorziening)

Voorzieningen:

- indicatie op basis van totaalplaatje van cliënt en zijn omgeving
- veel klachten taxihopper

Communicatie:

- doelgroep gericht
- goede overdracht
- vast aanspreekpunt
- belangenorganisaties inzetten om boodschap te communiceren
- juiste, volledige en snelle beantwoording van vragen en informatie voorziening
- duidelijkheid rondom bezwaarprocedures
- pro actief/ naar toe de mensen toe

Rol BPR

- problemen bespreekbaar maken
- schakel tussen platforms en Gemeente (bundeling van problemen)
- meer profileren en bekendheid geven
- bereikbaar zijn voor burgers en belangenorganisaties

Er zijn drie schriftelijke reactie binnen gekomen (BPR, Dichterbij, de heer Spekhorst, individueel mevrouw Van Velsen). Deze zijn als bijlage toegevoegd.

De belangrijkste conclusie uit de discussiebijeenkomst is de rol van goede communicatie. Communicatie vormgeven zou als apart actiepoint kunnen worden genoemd in deze nota. Het risico is dan wel dat het te algemeen wordt verwoord. Daarom dient per genoemd actiepoint in deze nota bij de uitwerking een communicatieparagraaf te worden opgenomen.

Bijlage 1:

Gebruikte informatie

- Beleidskader 2008-2010 MO, Verslavingsbeleid, OGGZ, gemeente Oss
- Verordening, financieel besluit en beleidskaders PV 6
- Centrum voor Jeugd en gezin, Land van Cuijk, concept januari 2008. K2 Brabants Kenniscentrum Jeugd
- Een sluitende Jeugdketen, regio Land van Cuijk, concept juni 2007
- Masterplan Volkshuisvesting & Leefbaarheid, gemeente Grave, 14 oktober 2003, Companen
- Beleidskader maatschappelijke ondersteuning, welzijn en zorg, gemeente Grave, februari 2006.
- Nota ouderenbeleid
- Nota lokaal gezondheidsbeleid
- Integraal veiligheidsplan 2007- 2010
- Plan van aanpak jongeren, alcohol drugs en vandalisme 2008-2010
- Een sluitende Jeugdketen, Regio Land van Cuijk
- Opmaat voor een regionaal Centrum voor Jeugd en Gezin, juni 2007

Bijlage 2:

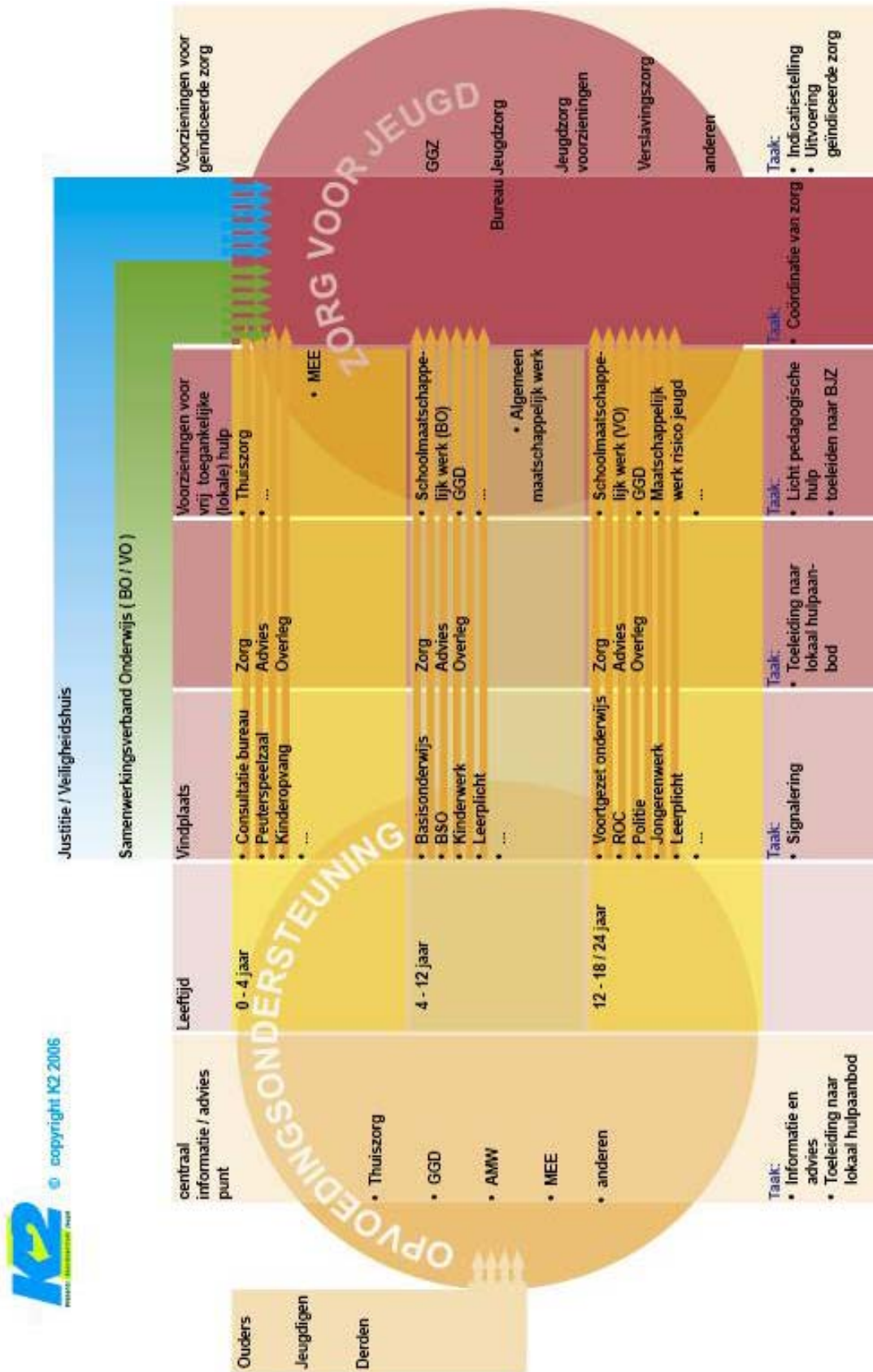
Afkortingenlijst

BPR	Burgerparticipatieraad
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
Wcpv	Wet collectieve preventie volksgezondheid
SCC	Sociaal cultureel centrum
MO	Maatschappelijke ondersteuning
OGGZ	Openbare geestelijke gezondheidszorg
WWB	Wet werk en bijstand
CJG	Centrum voor jeugd en gezin
JGZ	Jeugdgezondheidszorg
CVTM	Coördinatie vrijwillige thuishulp en mantelzorgers
DWZ	Diensten bij wonen met zorg
ZVP	Zorgvernieuwingsprojecten
ZVOM	Zorg voor ouderen Maasland

Samenwerkingsverbanden:

LvC	Land van Cuijk
Regio Maasland	gemeenten Oss, Lith, Maasdonk, Bernheze, Landerd en Grave
BNO	Brabant Noord Oost (14 regiogemeenten)

Bijlage 3:

Bijlage 4:

Drie schriftelijke reactie:

- BPR
- De heer Spekhorst
- Mevrouw Van Velsen